

Національний університет «Острозька академія»
Навчально-науковий інститут лінгвістики
Кафедра англійської філології

Кваліфікаційний проєкт магістра на тему:

**«Створення англо-українського словника-довідника для державних
службовців та працівників місцевого самоврядування»**

Виконала студентка 2 курсу

Групи МА-2

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.041 Германські мови та література

(переклад включно), перша - англійська

ОПП “Language Mediation and TESOL ”

Кобель О.О.

Керівник: **Коцюк Л.М.**

Кандидат філологічних наук, доцент

Національна шкала _____

Кількість балів _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії:

Острог, 2024

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1	6
ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНОЛОГІЇ ЯК СПЕЦІАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ	6
1.1 Базові поняття англійсько-української термінології	6
1.2 Основні типи та класифікація словників	8
1.3. Принципи та методи укладання словників	17
Висновки до 1 розділу	21
РОЗДІЛ 2	23
ПРИНЦИПИ ТА ЕТАПИ УКЛАДАННЯ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО СЛОВНИКА-ДОВІДНИКА ДЛЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ТА ПРАЦІВНИКІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	23
2.1 Вибір та обґрунтування типу словника для державних службовців	23
2.2 Методи збору та опрацювання лексичного матеріалу	34
Висновок до 2 розділу	42
РОЗДІЛ 3	44
АНГЛО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК-ДОВІДНИК ДЛЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ТА ПРАЦІВНИКІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	44
ВИСНОВКИ	119
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	121

ВСТУП

Створення англо-українського словника-довідника для державних службовців та працівників місцевого самоврядування є надзвичайно актуальним завданням у контексті сучасних суспільних і політичних трансформацій України. Це питання тісно пов'язане з необхідністю забезпечення професійної комунікації в умовах інтеграції країни до європейської спільноти та глобалізації управлінських процесів.

Актуальність роботи обумовлена тим, що знання англійської мови є однією з основних компетентностей державних службовців, потреба у спеціалізованих лексикографічних ресурсах, які б охоплювали терміни державного управління та місцевого самоврядування, є очевидною. Такий словник сприятиме ефективній комунікації, стандартизації термінології та створенню умов для професійного розвитку працівників цієї галузі [3, с. 25].

Щоб наукова термінологія була загальноприйнятою та функціональною, її необхідно зафіксувати у друкованих джерелах. Лексичне джерело, або словник, є найзручнішим та найуніверсальнішим інструментом для цього. У такому форматі загальні термінологічні проблеми поєднуються з лексичними та системними, що вимагає від мовознавців і термінологів глибокого аналізу. Їхнім завданням є зрозуміти місце терміну в системі мови, його специфіку, властивості та ознаки, а також забезпечити доступність термінологічних одиниць для різних аудиторій: від спеціалістів вузького профілю до осіб, які навчаються або цікавляться цією сферою [2, с. 37].

Вивчення спеціальних мовних одиниць демонструє їхню унікальність не лише у протиставленні загальній лексиці, а й у представленні їх у специфічному контексті. Такий контекст можна визначити як систему тематично організованих мовних прийомів, що є частиною загальнонаціональної мови, але мають власну підсистему. Відмінною рисою таких мовних підсистем є їхня неоднорідність, яка проявляється у походженні, семантиці, способах творення та граматичних характеристиках [3, с. 12]. Особливо цікавими для дослідження є відкриті терміносистеми, у

яких відбувається взаємодія між загальноживаною, науковою та вузькоспеціалізованою лексикою.

Одним із ключових аспектів сучасного термінознавства є аналіз становлення та розвитку терміносистем. Це включає вивчення їхніх об'єктивно-концептуальних основ, методів відбору термінів для словників та принципів укладання таких праць [1, с. 45]. Термінологічний словник-довідник, як правило, стає не лише джерелом знань, але й інструментом для фахової діяльності. У цьому контексті значну увагу приділяють методам збору й обробки лексичного матеріалу, систематизації термінів за тематичними категоріями та відповідності сучасним стандартам лексикографії [6, с. 28].

Словник-довідник для державних службовців та працівників місцевого самоврядування має охоплювати багатогалузеву термінологію, зокрема терміни дипломатії, бухгалтерії, маркетингу, зовнішньоекономічної діяльності, ділової комунікації тощо. Серед основних науковців, які працювали над проблемами укладання галузевих словників, можна виокремити Ю. Бондарчука, О. Іванову, С. Ожимову, Т. Петрову, Б. Шуневича. Такі аспекти, як терміносистеми й критерії відбору термінів, досліджували С. Булик, Л. Васенко, В. Жайворонок, М. Комова, О. Михайлова, Л. Симоненко.

Метою даного дослідження є аналіз основних методів і принципів укладання англійсько-українського словника-довідника для державних службовців та працівників місцевого самоврядування, а також створення макета цього словника.

Об'єктом дослідження виступає англійсько-українська терміносистема, її лексикографічна обробка та представлення в рамках словника-довідника [9, с. 48].

Предметом дослідження є особливості створення термінологічних словників як специфічного виду лексикографічних праць, а також системні характеристики терміносистеми державної служби та місцевого

самоврядування.

Для досягнення поставленої мети передбачено виконання таких **завдань**: аналіз основних типів, методів та принципів укладання словників-довідників; визначення критеріїв відбору термінів; обґрунтування методів збору й обробки лексичного матеріалу; створення макета словника та його наповнення термінами; створення унікального словника-довідника для державних службовців, який поєднує три важливі тематичні напрямки: юридичні терміни, економічні терміни та терміни загального характеру, що досягається шляхом інтеграції та оптимізації змісту існуючих спеціалізованих словників з метою забезпечення зручності використання, швидкого доступу до інформації та підвищення ефективності роботи державних службовців у різних сферах діяльності. [10, с. 51].

Методологічна база роботи включає порівняльний метод, що використовується для аналізу різних типів класифікації словників, компонентний аналіз, який дозволяє дослідити структурні особливості термінології та способи формування нових одиниць, а також методи класифікації та узагальнення, необхідні для систематизації основних понять.

Матеріалами дослідження слугували спеціалізовані словники: Англо-український словник юридичних термінів, тлумачний англо-український словник зовнішньоекономічних термінів, словник основних термінів із дисципліни «Менеджмент і адміністрування» [12, с. 30]. Використовувалися також сучасні монографії та вісники, що стосуються питань укладання перекладних словників, прикладного термінознавства та лексикографічної методології.

Результатом дослідження стане створення макета англійсько-українського словника-довідника, наповненого термінологією, яка відповідає сучасним потребам державних службовців і працівників місцевого самоврядування.

Структура роботи включає вступ, три розділи, висновки до кожного з них, загальні висновки та список використаних джерел. Загальний обсяг

роботи складає 124 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНОЛОГІЇ ЯК СПЕЦІАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ

1.1 Базові поняття англійсько-української термінології

Англо-українська термінологія як спеціальна лексика є основою міжмовної професійної комунікації, забезпечуючи точність і стандартизацію понять у різних галузях знань. Її особливості, методи формування та функціонування привертають значну увагу мовознавців і термінологів, адже термінологія виконує не лише номінативну, але й когнітивну функцію, сприяючи впорядкуванню знань у спеціалізованих галузях. Як зазначають дослідники, терміни відіграють ключову роль у побудові спеціалізованих мовних систем, оскільки вони не лише позначають об'єкти чи явища, а й інтегрують їх у концептуальну систему певної галузі знань [2, с. 12].

Базовим поняттям термінознавства є термін — мовна одиниця, що відрізняється своєю функціональною спрямованістю, системністю, однозначністю в межах контексту та прагненням до максимальної точності. Як зазначає В. О. Горпинич, термін є лексичною одиницею, яка пов'язана з конкретним поняттям у певній галузі й відображає специфіку цього поняття в мові [5, с. 45]. Його семантика часто обмежена спеціальним контекстом, що робить його малозрозумілим за межами професійного вжитку. Термінологічна система розвивається разом із галуззю знань, відображаючи її еволюцію через зміни у понятійному апараті [6, с. 119].

Англійсько-українська термінологія є багаторівневою системою, яка включає загальнонаукові, вузькоспеціальні та галузеві терміни. Згідно з дослідженнями С. З. Булик, основною особливістю термінології є її здатність інтегрувати елементи з різних мовних систем, створюючи терміни на основі національних лексичних ресурсів та міжнародних запозичень [2, с. 38].

Сучасні термінотворчі процеси в англійсько-українській термінології ґрунтуються на взаємодії традиційних методів формування термінів і новітніх

тенденцій. Зокрема, широке використання англiцизмiв у рiзних галузях, таких як IT, право, медицина чи управлiння, обумовлює необхіднiсть адаптацiї цих термiнiв до норм української мови. Як вказує Р. І. Дудок, цей процес пов'язаний iз забезпеченням вiдповiдностi фонетичним, граматичним та семантичним нормам української мови [7, с. 120].

Однiєю з найбільших проблем у формуваннi англiйсько-української термiнологiї є стандартизацiя термiнiв. Цей процес включає впорядкування термiнологiчних систем, iхнє унiфікування та закрiплення в нормативних документах i словниках. Наприклад, юридична термiнологiя вимагає особливої точностi через те, що найменша розбiжнiсть у перекладi може призвести до неправильного розумiння законодавчих норм. Словники, створенi для перекладачiв, правникiв або державних службовцiв, зокрема «Англо-український словник юридичних термiнiв» Ю. Бондарчука, слугують основою для таких процесiв [1, с. 79].

Системнiсть термiнологiї полягає у взаємозв'язку мiж одиницями, що формують логiчно обгрунтованi класифiкацiї. Як зазначає С. А. Вискушенко, термiнологiя є iєрархiчною системою, у якiй кожен термiн займає чiтко визначене мiсце, забезпечуючи взаємозв'язок мiж сумiжними поняттями. Такий пiдхiд полегшує створення двомовних словникiв i сприяє оптимiзацiї процесу перекладу [4, с. 195].

Функцiональна роль термiнiв в англiйсько-українськiй термiнологiї визначається iхньою здатнiстю передавати спецiальнi знання, уникати двозначностi та забезпечувати ефективну комунiкацiю мiж фахiвцями рiзних галузей. Термiн стає не лише засобом номiнацiї, але й ключовим елементом у створеннi тематичних словникiв, де враховуються галузевi особливостi. Як зауважує Л. А. Васенко, термiни часто адаптуються до мiжкультурного контексту, що вимагає ретельного аналізу iхньої семантики [3, с. 68].

Методи термiнотворення включають адаптацiю, калькування, запозичення, словоскладання та семантичну деривацiю. Зокрема, адаптацiя дозволяє iнтегрувати iншомовнi термiни в українську мову, враховуючи її

фонетичні та граматичні особливості. Калькування використовується для створення нових термінів шляхом прямого перекладу їхніх складових частин, як у випадку «software» – «програмне забезпечення» [3, с. 67].

Запозичення є найпоширенішим методом формування англійсько-української термінології, що зумовлено активною глобалізацією та взаємодією мов. Такі терміни, як «outsourcing», «benchmarking», «crowdfunding», відображають нові тенденції у світовій економіці та технологіях, поступово інтегруючись у вітчизняний термінологічний апарат [5, с. 129].

Семантична деривація, що полягає в переосмисленні існуючих слів для надання їм нового значення, є важливим процесом у формуванні нових термінів. Наприклад, загальноновживаний термін «platform» у спеціалізованій лексиці набуває значення «цифрова платформа», що відповідає потребам ІТ-сфери [6, с. 120].

Лексикографічні аспекти англійсько-української термінології зосереджені на розробці двомовних словників-довідників, які відповідають потребам користувачів. Вони мають містити не лише переклади термінів, але й пояснення їхніх значень, приклади використання та додаткові відомості щодо контексту. Як зазначає В. В. Дубічинський, створення таких словників потребує синтезу теоретичних знань і практичного досвіду, оскільки кожна галузь має свою специфіку [6, с. 89].

Таким чином, англійсько-українська термінологія є багатогранним явищем, що інтегрує елементи різних мовних систем для забезпечення ефективної комунікації у професійних сферах. Її розвиток вимагає врахування принципів термінознавства, методів перекладу та особливостей лексикографування, що забезпечує її практичну цінність і перспективи вдосконалення.

1.2 Основні типи та класифікація словників

Словники, як джерело збереження та передачі мовної інформації, є надзвичайно різноманітними за своїми типами й функціями, що зумовлено багатогранністю лінгвістичних властивостей слів. Вони відображають значення, фонетичну структуру, морфологічні особливості, словотвірні моделі, стилістичне забарвлення, походження, а також частоту вживання слів у різних мовних контекстах. Ці аспекти визначають багатоаспектний підхід до укладання словників, що охоплює широкий спектр критеріїв класифікації [14, с. 23].

Основними критеріями, за якими укладаються словники, є їх мета, функція та характер інформації, яку вони надають. Сучасні лексикографічні праці можуть мати як загальний, так і спеціалізований характер. Зокрема, метою деяких словників є забезпечення точності перекладу або пояснення значення термінів у вузькоспеціалізованих галузях, що особливо важливо для наукової термінології [15, с. 5].

Термінологічні словники займають особливе місце у лексикографії. Вони є систематизованими зібраннями термінів, які використовуються в конкретних галузях науки, техніки чи професійної діяльності. Їхній зміст охоплює значення термінів, етимологічні відомості, а також пояснення особливостей вживання. Як зауважує Т. Петрова, термінологічні словники не лише забезпечують фахівців необхідною інформацією, а й сприяють розвитку термінології як наукової дисципліни [19, с. 93].

Українська мова має багату традицію створення термінологічних словників, які охоплюють різні наукові галузі. Наприклад, у геології активно використовуються спеціалізовані терміни для опису гірських порід, геологічних процесів і структур. У біології термінологічні словники зосереджуються на класифікації видів, описі фізіологічних процесів та біохімічних механізмів. Медицина має надзвичайно розгалужену термінологію, що охоплює діагностику, анатомію, фармакологію та інші підгалузі. Серед інших сфер термінології виділяють математику,

термодинаміку, літературознавство, документознавство, юридичну справу, спорт тощо [16, с. 45].

Наприклад, у сфері юридичної термінології велике значення мають словники, які визначають терміни, використовувані в правничій практиці. Вони дозволяють стандартизувати понятійний апарат правників, що є критично важливим для точності правових документів. Однак, як зауважує С. Радзієвська, укладання таких словників потребує врахування як внутрішньомовних особливостей, так і міжмовних відмінностей, що сприяє уникненню неоднозначностей у правовому контексті [21, с. 174].

Особливу увагу в термінологічних словниках приділяють міждисциплінарним термінам. Наприклад, у науці про матеріали або нанотехнологіях використовуються поняття, які можуть бути спільними з хімією, фізикою та інженерією. Як зазначає О. Михайлова, така взаємодія дисциплін сприяє створенню інтегрованих лексикографічних ресурсів, які враховують специфіку кожної галузі [16, с. 67].

Класифікація термінологічних словників також може базуватися на їхньому функціональному призначенні. Відповідно до цього критерію виділяють тлумачні, перекладні, довідникові, енциклопедичні та інші типи словників. Тлумачні словники, наприклад, не лише визначають значення термінів, але й дають їхню ґрунтовну характеристику. Перекладні словники забезпечують міжмовну комунікацію, адаптуючи терміни до норм іншої мови [17, с. 83].

Методика укладання термінологічних словників потребує врахування багатьох аспектів. Серед них — відбір термінів, визначення їх значення, систематизація за тематичними групами та забезпечення практичної зручності для користувачів. Як зазначає О. Пчелінцева, терміни, які включаються до словника, повинні бути не лише актуальними, але й усталеними у професійній практиці [20, с. 55].

Розробка словників є складним процесом, що включає аналіз величезного масиву лексичного матеріалу. Це потребує не лише фахової підготовки укладачів, але й використання сучасних технологій. Комп'ютерна лексикографія відкриває нові можливості для укладання словників, зокрема створення електронних термінологічних баз даних, які дозволяють швидко знаходити необхідну інформацію [18, с. 34].

Сучасні тенденції у термінографії також включають створення мультимедійних словників. Наприклад, тлумачний словник у малюнках для дітей дошкільного віку, створений С. Ожимою, спрямований на формування уявлення про базові поняття через візуальне сприйняття. Такий підхід є інноваційним і сприяє ефективному засвоєнню лексичного матеріалу навіть у ранньому віці [18, с. 12].

Окрім цього, перспективним напрямом є розробка словників для нових наукових і технічних галузей. Наприклад, у сфері штучного інтелекту, де термінологія швидко розвивається, виникає потреба у створенні спеціалізованих лексикографічних ресурсів, які враховують останні досягнення галузі. Як зазначає З. Куньч, така діяльність сприяє не лише стандартизації термінів, але й інтеграції нових понять у загальну мовну практику [14, с. 48].

Термінологічні словники мають низку важливих характеристик, які визначають їхню специфіку серед інших типів лексикографічних видань. Це обумовлено тим, що терміни, як мовні одиниці, використовуються в певних наукових і технічних сферах, що створює потребу в систематизації та уніфікації термінів для полегшення комунікації серед фахівців і широкої аудиторії. Термінологічні словники можуть бути різноманітними залежно від галузі використання, охоплюючи такі напрями, як геологія, біологія, медицина, математика, термодинаміка, газова інженерія, а також сфери культури, літератури, мовознавства, документознавства, юридичної справи та спорту. Важливими аспектами є типи термінологічних словників, їхнє

призначення, методи укладання та подання матеріалу, а також роль, яку вони відіграють у розвитку наукових і технічних галузей [22, с. 45].

Однією з основних особливостей термінологічних словників є їхня вузька спрямованість на певну галузь знань, що створює певні обмеження в порівнянні з загальнозживаними лексикографічними виданнями. Зокрема, терміни, які містяться у таких словниках, мають конкретне значення в межах однієї дисципліни, а не в загальному вжитку. Тому термінологічні словники не відрізняються великою кількістю лексичних одиниць, порівняно з загальними словниками, але містять лише ті терміни, які відповідають конкретним науковим або технічним концепціям. У результаті таких обмежень вони стають більш спеціалізованими і структурованими, що дозволяє ефективніше передавати точні значення в межах конкретних галузей знань [23, с. 52].

Термінологічні словники можна класифікувати за кількома критеріями. Перш за все, вони можуть бути міжгалузевими, галузевими або вузькоспеціальними. Міжгалузеві словники охоплюють терміни, що використовуються в різних наукових і технічних сферах, а галузеві зосереджуються на термінах однієї конкретної дисципліни. Вузькоспеціальні словники орієнтовані на більш обмежену сферу і містять терміни, що використовуються тільки в певних розділах наук або техніки. Крім того, термінологічні словники можуть бути багатомовними, такими як двомовні, тримовні, чотиримовні або п'ятимовні словники, що дозволяє здійснювати переклад і адаптацію термінів для міжмовної комунікації [24, с. 67]. Це сприяє розвитку міжнародної наукової співпраці і зменшує бар'єри між різними мовними та культурними середовищами.

Особливістю термінологічних словників є також те, що при їх укладанні активно використовуються так звані народні терміни. Це можуть бути діалектні терміни, ремісничо-етнічні терміни, а також терміни, що мають локальне походження і використовуються лише в певних регіонах або серед певних груп людей. Включення таких термінів у термінологічні

словники може бути корисним для збереження мовної та культурної спадщини, а також для забезпечення точності терміносистеми. Однак варто зазначити, що такі терміни не завжди одразу стають частиною загальноновизнаних терміносистем і потребують певного часу, щоб бути адаптованими до наукового чи виробничого вжитку. Їхнє включення у термінологічний словник може свідчити про пошук нових варіантів термінів і можливість їхнього подальшого використання в наукових і практичних дослідженнях [25, с. 72].

Структура термінологічних словників повинна відповідати логічним принципам, зокрема принципу єдності ознак. Це означає, що всі терміни повинні бути класифіковані за однаковою характеристикою або групою ознак. Наприклад, якщо словник охоплює терміни в галузі медицини, всі терміни мають бути згруповані за певними категоріями, такими як патології, ліки, медичні процедури тощо. Важливою умовою класифікації є пропорційність учасників поділу, що передбачає, що кожна категорія повинна бути чітко визначена і не містити нечітких або надмірно широких понять. Крім того, необхідно забезпечити безперервність поділу, що означає, що кожен термін повинен мати чітке місце в загальній класифікаційній структурі [26, с. 45].

Класифікація термінологічних словників також може здійснюватися за іншими критеріями, такими як типи документа, його інформаційне і матеріальне наповнення, а також умови існування документа в зовнішньому середовищі. У цьому контексті виокремлюють різні типи словників, зокрема довідкові, наукові, навчальні, а також словники для широкого вжитку. Така класифікація дозволяє чітко визначити функції кожного типу словника, його призначення та цільову аудиторію. Довідкові словники, як правило, надають базову інформацію про терміни, в той час як наукові та навчальні словники містять більш детальні визначення і пояснення термінів, що мають важливе значення для наукової роботи або освітнього процесу [22, с. 50].

Типологія термінологічних словників визначається за їх відповідністю певним моделям. Це дозволяє виділяти найбільш суттєві ознаки, які є

характерними для певної групи словників. Наприклад, словники для вузьких спеціалістів у галузі нанотехнологій або медицини повинні містити терміни, що охоплюють лише специфічні аспекти цих галузей. Водночас загальні термінологічні словники можуть включати більш широке коло понять, що використовуються в різних наукових і технічних дисциплінах. Важливою характеристикою таких словників є їх здатність до узагальнення інформації і подання її у вигляді готових висновків, що сприяє швидкому і ефективному пошуку потрібної інформації [23, с. 55].

Типологічна класифікація словників вимагає визначення їхньої відповідності конкретним вимогам, що обумовлюють їхній зміст і форму подачі. Це, в свою чергу, дозволяє створювати функціональні і зручні у використанні видання, які максимально відповідають потребам різних категорій користувачів. Наприклад, для широкої аудиторії можуть бути створені короткі, зручні у користуванні словники, які містять основні терміни, тоді як для фахівців потрібні глибші і більш докладні словники з детальними поясненнями, прикладами використання та посиланнями на наукові джерела [25, с. 68].

Поширення електронних технологій також значно вплинуло на розвиток термінологічних словників. Сучасні електронні словники пропонують нові можливості для пошуку і доступу до термінів, дозволяючи здійснювати пошук за ключовими словами, категоріями і навіть за синонімами. Вони також забезпечують можливість постійного оновлення інформації, що є важливим в умовах швидкого розвитку науки і техніки. Крім того, електронні словники можуть бути інтегровані в інші програмні засоби, що дозволяє використовувати їх у процесі навчання, наукових досліджень або виробничої діяльності [24, с. 71].

Інтеграція характеристик, притаманних термінологічному словнику, розширює його функціональне призначення та можливості використання, надаючи підстави для віднесення такого словника не лише до довідкових документів, а й до інших типів лексикографічних видань. Термінологічний

словник можна класифікувати як науковий документ, оскільки він включає результати теоретичних або експериментальних досліджень у формі наукових понять і термінів. Це сприяє забезпеченню наукової бази для різноманітних галузей діяльності, таких як наука, техніка, виробництво, освіта, культура та управління [7, с. 119].

Основною функцією термінологічного словника є надання науково-довідкової інформації. Його значущість полягає у систематизованому викладі лексичних одиниць, які відображають концептуальний апарат певної наукової чи технічної галузі [8, с. 145]. Це робить словники важливим інструментом для забезпечення термінологічної єдності та підвищення ефективності професійної комунікації.

Деякі термінологічні словники можна вважати науково-популярними виданнями, оскільки вони подають відомості у доступній для широкої аудиторії формі. Метою таких видань є популяризація наукових знань, ознайомлення суспільства з основами сучасних досягнень у галузях науки, техніки й культури [9, с. 211]. Завдяки цьому такі словники допомагають неспеціалістам орієнтуватися у складних наукових концепціях, надаючи стисло, але зрозумілу інформацію. Вони також сприяють поширенню інновацій, зокрема у сфері прикладної науки та технічних розробок [10, с. 85].

Особливістю термінологічних словників є їх спрямованість на специфічні аудиторії. Словники, орієнтовані на неспеціалістів, можуть містити додаткові засоби ілюстрації, такі як малюнки, схеми чи графіки. Це сприяє кращому розумінню змісту термінів і їх значення [11, с. 12]. Окрім того, існують словники виробничого спрямування, які орієнтовані на використання у виробничих процесах і містять прикладний матеріал, корисний для практиків різних галузей. Їх основна мета полягає у наданні актуальної довідкової інформації, необхідної для розв'язання конкретних виробничих завдань [12, с. 45].

Новітні термінологічні словники включають навчально-методичні посібники, які використовуються для забезпечення навчального процесу. Вони можуть відображати термінологію конкретних дисциплін, наукових спеціальностей або навіть вузьких предметів, таких як курсові теми. Ці словники стають важливим елементом уніфікації термінології, що застосовується в навчальному процесі [13, с. 78].

Словники, які розробляються вищими навчальними закладами, нерідко мають чітко виражену навчальну функцію. Вони не тільки пояснюють складні терміни, але й сприяють систематичному засвоєнню матеріалу, формуючи понятійно-термінологічний апарат студентів. Використання таких словників дозволяє забезпечити єдині підходи до визначення і використання наукових понять у процесі підготовки фахівців [12, с. 92].

Крім навчально-методичних, існують також словники, спрямовані на висвітлення лексики професійних галузей і наукових дисциплін. Вони забезпечують доступ до структурованої інформації, орієнтуючись на науковців, викладачів, студентів та фахівців з різних галузей [8, с. 143]. Такі словники виконують функцію довідкового джерела, яке сприяє уніфікації термінології та стандартизації термінів, що є необхідним для забезпечення наукової, навчальної та виробничої діяльності [10, с. 86].

Водночас термінологічні словники розширюють своє функціональне призначення, пристосовуючись до потреб сучасного суспільства. Вони стають універсальним інструментом не лише для фахівців, але й для звичайних користувачів, які прагнуть отримати якісну і зрозумілу інформацію. Ця гнучкість забезпечується завдяки інтеграції різноманітних підходів до укладання словників, адаптованих до вимог певної аудиторії чи завдань [7, с. 121].

Сучасна термінографія постійно розвивається, пропонуючи нові типи словників, які враховують динаміку мовних змін, технологічний прогрес і запити аудиторії. Це дозволяє термінологічним словникам зберігати свою

актуальність у науковій, освітній та професійній сферах, забезпечуючи якісний обмін інформацією між різними групами користувачів [13, с. 80].

Таким чином, термінологічні словники є не лише засобом систематизації термінів, але й інструментом, що сприяє поширенню знань, уніфікації наукових підходів та ефективній комунікації у професійному середовищі. Їх багатофункціональність, системність і адаптивність роблять їх важливими джерелами інформації, що задовольняють потреби як вузькоспеціалізованих фахівців, так і широкої аудиторії.

1.3. Принципи та методи укладання словників

Ознайомлення з теоретичними напрацюваннями вчених, які у різних аспектах досліджували принципи укладання словників, свідчить про те, що це питання залишається дискусійним і вимагає глибокого наукового аналізу. Проблематика створення словників охоплює широкий спектр питань, зокрема вибір концептуальної основи, принципи структуризації матеріалу, функціональне призначення та адаптація до потреб різних груп користувачів. Одним із найважливіших аспектів залишається реалізація лексичних функцій, які повинні бути інтегровані в ідеальну модель словника.

Інформаційна функція є ключовою для словників будь-якого типу. Вона забезпечує можливість звернення до словника для вирішення проблем, пов'язаних із використанням мови. Це може бути уточнення значення слів, їхніх граматичних характеристик або контекстуального застосування. Інформаційна функція формує зміст і структуру словника, орієнтуючи його на практичні потреби користувачів [20, с. 43]. Наприклад, у тлумачних словниках значення слова розкривається з акцентом на лексико-семантичні особливості, тоді як у перекладних словниках увага зосереджується на міжмовних відповідниках.

Комунікативна функція словників має особливе значення для суспільного спілкування. Вона сприяє взаєморозумінню між членами мовної спільноти, допомагаючи долати бар'єри, пов'язані з різною підготовкою

мовців або їхньою обізнаністю з певною лексикою. У глобалізованому світі, де все частіше виникає потреба в міжкультурній комунікації, ця функція є незамінною. Багатомовні словники, які містять перекладні або адаптовані відповідники термінів різними мовами, особливо цінні для таких завдань.

Реєстраційна функція є однією з тих, які забезпечують історичну тяглість мовної системи. Словники фіксують стан мови в конкретній історичний період, зберігаючи не лише сучасну лексику, а й застарілі слова, діалектизми та інші мовні явища. Це робить їх важливим джерелом для історико-філологічних досліджень. Завдяки реєстраційній функції, словники виконують роль своєрідного "музею" мови, зберігаючи рідкісні та унікальні мовні зразки, які можуть бути втрачені у процесі розвитку мови [20, с. 23]. Особливо це стосується спеціалізованих історичних словників, де відображається еволюція мовного складу в конкретних галузях чи регіонах.

Систематизаційна функція є невід'ємною частиною словникової роботи, оскільки вона забезпечує впорядкування та логічну організацію мовного матеріалу. Завдяки цьому користувачі мають доступ до зручної структури, яка дозволяє швидко знаходити потрібну інформацію. У сучасних електронних словниках ця функція досягає нових рівнів завдяки інтерфейсам пошуку, які дозволяють виконувати запити за ключовими словами, граматичними характеристиками чи контекстами вживання. Таке впорядкування також сприяє розумінню системності мови, адже словники часто відображають зв'язки між словами, що допомагає глибше усвідомити їхнє місце у мовній системі.

Варто також згадати нормативну функцію словників, яка стосується встановлення стандартів для використання мовних одиниць. Це особливо важливо для мов, які активно розвиваються і адаптуються до нових умов. Нормативні словники допомагають уникати помилок у вживанні слів, сприяють збереженню мовної культури та підтримують стабільність мовної

системи. Їх застосування охоплює широкий спектр сфер – від освіти до офіційного діловодства.

Не менш важливим є питання адаптації словників до потреб різних груп користувачів. Наприклад, академічні словники орієнтовані на фахівців, надаючи розширену інформацію про етимологію, фонетику та граматичні особливості слів. Популярні словники, навпаки, спрощують інформацію для широкого загалу. Сучасні тенденції в розробці словників також включають створення мультимедійних продуктів, які інтегрують текст, аудіо та відеоматеріали, щоб забезпечити доступність інформації для всіх категорій користувачів.

Протягом тривалого часу лінгвістика концентрувалася переважно на вивченні інформаційної, комунікативної, реєстраційної та систематизаційної функцій словників. Однак у випадку нормативних словників на перший план виходить функція кодування. Ця функція має ключове значення, оскільки такі словники виконують роль регуляторів мовного використання, встановлюючи мовні норми та слугуючи арбітрами в разі суперечок щодо правильності мовлення. Навіть словники, створені з метою опису мови, як правило, мають певну нормативну складову, оскільки фіксують узвичаєні правила вживання слів і мовних конструкцій.

Окрім кодувальної, дослідники також виділяють когнітивну або гносеологічну функцію словників, яка є тісно пов'язаною з освітньою функцією. Ця функція має історичне коріння, адже створення словників було важливою частиною діяльності стародавніх шкіл лінгвістики. Відомо, що метою багатьох словників, особливо на ранніх етапах їх розвитку, було навчання. Підтвердженням цього є твердження, що «той чи інший словник розробляється з метою навчання» [23, с. 67]. Словники, навіть сучасні, відіграють важливу роль у навчальному процесі, допомагаючи не лише засвоювати нові слова, а й розуміти їх контекстуальне використання. Водночас вони здебільшого залишаються допоміжним інструментом, який доповнює основні методи навчання.

Загалом у словниках реалізується широкий спектр функцій, серед яких домінуючими є ті, що відповідають специфіці конкретного типу словника. Незалежно від домінуючої функції, словник залишається довідковим джерелом про мову, в якому мовні одиниці систематизуються і забезпечуються трьома основними операціями: тлумаченням, вказівками щодо використання та можливістю заміни. Саме функціональне призначення словника впливає на принципи його укладання, що залишається важливим аспектом теоретичного аналізу.

Лексичний матеріал у словниках здебільшого організовано за алфавітним принципом, що сприяє зручності використання. У той же час слово, представлене в словнику, розглядається як складна мовна одиниця, яка є частиною системи. Воно має символічний характер, що підкреслює його статус знака в мовній системі. Лінгвісти, які вивчають слова як знаки, нерідко розходяться в підходах до їхнього визначення. Одні дослідники вважають, що слово є символом, де його оболонка змісту скріплена фіксованим значенням [18]. Інші припускають, що значення слова варто розглядати в контексті його функціонування в мовній системі, де воно взаємодіє з іншими знаками.

Вважаємо правильною точку зору Ф. Соссюри, згідно з якою словесний знак є двосторонньою єдністю між «означником» і «знаком», що співвідноситься як ціле з предметом дійсності. З точки зору мовлення слово представлене звуковою оболонкою, з точки зору змісту – поняттям. Основна функція – виділення та позначення фрагментів пізнавального світу. Набір слів можна в певному сенсі вважати відображенням або співвідношенням дійсності.

Але дійсність – це не хаотичне нагромадження розрізнених фактів, виражених мовою. Нові слова не просто механічно доповнюють склад уже існуючих, вони включаються в систему, раніше сформовану в нашій свідомості. Ця система, звичайно, має певною мірою нагадувати систему реальності. Тому через характер знакових слів у словнику їх можна

згрупувати двічі: а) за тим, наскільки близький звук; б) через семантичну близькість.

Система мовних одиниць змінюється, що викликає потребу в систематизації норм через словники, які відіграють важливу роль у збереженні та розвитку мови. Лексикографія як наука вивчає методи створення словників, поєднуючи теоретичні аспекти з практичними етапами укладання. Вона взаємодіє з іншими науками, як-от семантика, соціолінгвістика, і навіть інформатика, що сприяє розробці комп'ютерних словників і баз даних.

Сучасні словники виконують нормативну й інформативну функції, відображають науково-технічний і культурний розвиток, а також задовольняють комунікативні потреби суспільства. Галузеві словники сприяють термінологічній систематизації, полегшують комунікацію між спеціалістами й оновлюють термінологію. Укладачі стикаються з проблемою вибору термінів та їхніх меж, що вимагає об'єктивних критеріїв і творчого підходу.

Розвиток лексикографії, пов'язаний із прогресом суміжних дисциплін, сприяє формуванню словників, які є не лише довідковими виданнями, а й інструментами, що відображають багатогранність мови та знань.

Висновки до 1 розділу

У першому розділі здійснено комплексний аналіз лексикографії як однієї з ключових галузей мовознавства, що займається укладанням словників та їх дослідженням. Було з'ясовано, що словник є складною системою, яка виконує не лише довідкову функцію, а й відображає мовну картину світу, забезпечує систематизацію й упорядкування лексичного матеріалу. У цьому контексті словник постає як важливий інструмент, який допомагає задовольнити комунікативні, інформаційні та навчальні потреби суспільства.

Особливу увагу приділено функціям словників, серед яких виокремлено інформаційну, нормативну, когнітивну та освітню. Інформаційна функція забезпечує доступ до знань про слова, їх значення, вживання й походження, тоді як нормативна регламентує мовні стандарти та норми. Когнітивна й освітня функції сприяють розвитку пізнавальних здібностей, слугують важливим інструментом для навчання як рідної, так і іноземної мов. Підкреслено, що будь-який словник, навіть якщо він задуманий як описовий, певною мірою є нормативним, оскільки впливає на мовну практику.

Розглянуто еволюцію лексикографії, починаючи від її витоків у давніх лінгвістичних школах до сучасного стану, який характеризується активним використанням комп'ютерних технологій. Автоматизація та впровадження інформаційних систем сприяють прискоренню процесу укладання словників, забезпечуючи точність і зручність користування. Комп'ютерні лексикографічні бази даних стали основою для створення багатомовних, галузевих і спеціалізованих словників, що відповідають сучасним потребам суспільства.

Окремо розглянуто значення лексикографії для інших наукових дисциплін, таких як семантика, фонологія, морфологія, соціолінгвістика, а також для галузей, що не пов'язані безпосередньо з мовознавством. Лексикографія забезпечує систематизований матеріал для досліджень у різних сферах, зокрема для термінології, міжкультурної комунікації та спеціалізованих перекладів. Її практичне значення полягає в тому, що словник є незамінним джерелом для навчання, дослідження й професійної діяльності.

Таким чином, у межах цього розділу було доведено, що лексикографія займає важливе місце в системі мовознавчих наук. Її значення виходить далеко за межі теоретичних досліджень, адже результати лексикографічної роботи впливають на розвиток науки, освіти та культури. Завдяки інтеграції новітніх технологій і розширенню меж застосування лексикографія

продовжує залишатися актуальною, забезпечуючи потреби суспільства у збереженні, оновленні та поширенні мовних знань.

РОЗДІЛ 2

ПРИНЦИПИ ТА ЕТАПИ УКЛАДАННЯ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО СЛОВНИКА-ДОВІДНИКА ДЛЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ТА ПРАЦІВНИКІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

2.1 Вибір та обґрунтування типу словника для державних службовців

Укладання англійсько-українського словника стало для мене не лише професійним викликом, а й надзвичайно важливим проектом, що спирається на реальні потреби державних службовців. Ідея створення словника виникла після спостережень за труднощами, з якими стикаються фахівці під час роботи з англійськими документами, проведення ділових переговорів чи участі у міжнародних проектах. Для визначення основних напрямків і тематичних сфер, які слід включити до словника, я вирішила провести опитування серед десяти державних службовців. Це стало початковим етапом, який дозволив зібрати дані про реальні проблеми, а також про ситуації, коли подібний словник буде найбільш корисним.

Під час опитування респонденти зазначили кілька ключових аспектів, які слід врахувати при створенні словника. По-перше, важливо було зрозуміти, які саме терміни викликають найбільше труднощів. Наприклад, службовці, що працюють у правовій сфері, наголошували на необхідності точного перекладу юридичних термінів. Вони підкреслювали, що неправильно перекладене слово чи словосполучення у юридичному документі може призвести до значних непорозумінь, втрат або навіть юридичної відповідальності. Наприклад, такі терміни, як "liability," "jurisdiction," "arbitration" чи "compliance," потребують детального роз'яснення та підбору відповідних еквівалентів, які б відображали тонкощі української правової системи.

Економісти, які також брали участь у моєму дослідженні, підкреслювали важливість правильного перекладу фінансової термінології, особливо під час роботи з міжнародними партнерами чи підготовки фінансових звітів для

іноземних організацій. Вони зазначали, що такі терміни, як "capital expenditure," "gross profit margin," "audit," часто викликають труднощі через відсутність уніфікованого перекладу. На їхню думку, словник повинен пропонувати не лише переклад, а й пояснення контексту вживання таких понять.

Окрему увагу привернула сфера міжнародних відносин та дипломатії. Респонденти, які працюють у цій галузі, наголошували на необхідності перекладу сталих виразів, характерних для дипломатичного листування, переговорів чи офіційних заяв. Наприклад, вирази "mutual understanding," "strategic partnership," "bilateral agreements" потребують чіткого та єдиного трактування. У цьому контексті словник міг би стати корисним інструментом для підвищення ефективності міжкультурної комунікації.

Також респонденти вказали на потребу в термінології, пов'язаній з екологічною сферою. Це стало несподіваним відкриттям, оскільки багато службовців працюють із програмами міжнародної допомоги у сфері сталого розвитку, охорони навколишнього середовища та зміни клімату. Такі терміни, як "carbon footprint," "renewable energy sources," "climate resilience," потребують чітких визначень і перекладів, які можна використовувати в офіційних документах.

Окрім тематики, респонденти висловили свої побажання щодо структури словника. Вони наголошували, що словник повинен бути поділений на тематичні розділи, щоб користувачі могли легко знайти потрібний термін. Наприклад, окремі розділи можна присвятити праву, економіці, міжнародним відносинам, адміністративному управлінню та екології. Крім того, багато хто вважав корисним включення прикладів використання термінів у реченнях. Це допоможе зрозуміти, як саме той чи інший термін застосовується у професійному контексті.

Ще однією важливою пропозицією було включення синонімів і альтернативних перекладів. Наприклад, у дипломатичному листуванні часто використовуються різні варіанти перекладу одного й того ж виразу, залежно

від стилю або рівня формальності. Тому словник повинен відображати такі нюанси.

Після проведення опитування я зрозуміла, що потреба в такому ресурсі значно ширша, ніж я спочатку уявляла. Державні службовці підкреслювали, що словник стане незамінним інструментом у підготовці офіційних документів, перекладі міжнародних угод, створенні презентацій чи проведенні конференцій. Також було зазначено, що використання такого словника дозволить уникнути багатьох помилок і зекономити час, що витрачається на пошук відповідного перекладу в Інтернеті чи інших джерелах.

На основі зібраних даних я розпочала роботу над структурою словника. Я вирішила, що кожен розділ повинен бути не лише довідковим, але й освітнім, тобто включати короткі пояснення складних термінів і приклади їх використання. Для цього я зверталася до спеціалізованої літератури, міжнародних договорів, офіційних документів і навіть електронних баз даних, щоб забезпечити точність і актуальність перекладу.

Окремо я приділила увагу стилю викладу матеріалу. Я прагнула зробити словник максимально зрозумілим і зручним, тому вирішила включити алфавітний покажчик і систему перехресних посилань між термінами. Це дозволить користувачам швидко орієнтуватися в матеріалі та знаходити необхідну інформацію.

Укладання англійсько-українського словника стало для мене не просто навчальним досвідом, а й можливістю зрозуміти реальні потреби професіоналів у державному секторі. Це також підкреслило важливість співпраці між укладачами подібних ресурсів і кінцевими користувачами. Я переконана, що створений словник стане корисним інструментом для багатьох фахівців і сприятиме покращенню професійної комунікації на міжнародному рівні.

Відповідно до нового Закону «Про застосування англійської мови як мови міжнародного спілкування в Україні», ухваленого Верховною Радою 4

червня 2024 року, англійська мова набула статусу обов'язкової для певних категорій посад у державному секторі. Закон деталізує сфери, де англійська мова має використовуватися як професійний інструмент, включаючи державне управління, муніципальні послуги, освіту, культуру, транспорт і медицину. У контексті євроінтеграційних прагнень України ця норма покликана сприяти глибшій інтеграції країни у європейський простір і підвищенню ефективності взаємодії з міжнародними партнерами. Така трансформація вимагає не лише розвитку мовних компетенцій державних службовців, а й створення спеціалізованих мовних ресурсів, таких як інтегровані словники, адаптовані до їхніх професійних потреб.

. Аналіз термінів показує, що для їхнього адекватного перекладу необхідно брати до уваги не лише їхні лексичні значення, а й контекст, у якому вони використовуються, а також галузеву специфіку. Наприклад, термін *abatement* залежно від контексту може означати "припинення", "анулювання", "знижку", "зменшення". У правовій сфері *abatement of action* трактується як "припинення позову", тоді як *abatement of tax assessment* — "звільнення від оподаткування". Така багатозначність вимагає від перекладача ретельного підбору відповідника, який би точно передавав сенс оригіналу.

Подібна складність спостерігається у терміні *accession*, що перекладається як "вступ", "приєднання до договору", "приріст власності". Наприклад, у міжнародному праві *accession to a treaty* означає "приєднання до договору", що вимагає знання правових реалій та точності у формулюваннях. У фінансовій сфері поняття *accelerated depreciation* перекладається як "пришвидшена амортизація" і описує економічний інструмент підтримки нових підприємств, який використовується в багатьох розвинених країнах. У цьому випадку важливо враховувати специфіку податкового законодавства, оскільки різні країни мають свої методи реалізації такого підходу.

Інший приклад — термін *accountant profit*, який у фінансовій сфері означає "бухгалтерський прибуток". Цей показник визначається як різниця між загальним доходом компанії та явними витратами. Переклад цього

терміна повинен чітко відповідати його змісту, оскільки він має вузькоспеціалізований характер і важливий для економічної діяльності.

Додатково розглянуто термін *abidance*, який перекладається як "дотримання", "виконання" чи "підпорядкування". У нормативних текстах він часто використовується для позначення виконання встановлених правил чи процедур. Така узагальненість у формулюванні вимагає від перекладача врахування конкретного контексту, аби уникнути помилок або двозначностей у сприйнятті.

У роботі також акцентується увага на важливості адаптації термінів до мовних норм цільової мови. Наприклад, слово *accuracy*, що перекладається як "правильність" або "коректність", у різних контекстах може набувати конкретизованого значення: *accuracy of grammar* — "граматична правильність", *accuracy of pronunciation* — "правильність вимови". Такий підхід дозволяє зберігати точність у використанні термінів і водночас забезпечувати їхню зрозумілість для цільової аудиторії.

Під час аналізу текстів також враховувалася відповідність перекладу сучасним нормативним документам. Це особливо важливо для термінів, пов'язаних із правовими, економічними та фінансовими аспектами, оскільки їхнє використання регулюється стандартами та законодавчими вимогами. Наприклад, при перекладі терміна *acceleration* (прискорення) потрібно враховувати його застосування: у правовій сфері це може означати "скорочення терміну для набуття права", тоді як у фінансовій сфері — "скорочення терміну платежу".

Термін *bias* є багатозначним і має широкий спектр застосувань: від "упередженості" та "упередження" до "дискримінації". Його правильний переклад залежить від контексту, у якому він використовується. Наприклад, у юридичному середовищі *bias* часто означає "зацікавленість у результаті справи", що може мати значний вплив на судовий процес. При перекладі слід зберігати нейтральність і враховувати юридичну термінологію.

Терміни *bidder* і *bidding* тісно пов'язані з аукціонами та торгами. Перший означає "особа, яка пропонує ціну" або "учасник торгів", тоді як другий — "пропозиція ціни" або "торги". У бізнес-середовищі ці терміни використовуються для опису процесів комерційної взаємодії, і при перекладі важливо дотримуватись чітких відповідників, аби передати динаміку торгів або аукціонів.

Термін *binding* вказує на "зобов'язання" і в юридичному контексті часто має уточнення, наприклад, *legally binding* означає "юридично обов'язковий". Така конструкція підкреслює, що виконання зобов'язань регулюється законом, тому переклад потребує точності та відповідності юридичним нормам.

Black-marketeer є терміном, який вживається для позначення "торговця" або "спекулянта на чорному ринку". Він має чітко негативний конотаційний відтінок, що вимагає від перекладача передачі цього аспекту в перекладі. Аналогічно, термін *blame* перекладається як "відповідальність", але в залежності від контексту може означати також "звинувачення", що вказує на певний суб'єктивний компонент.

Термін *bonus* має позитивне забарвлення і часто трактується як "бонус", "надбавка", або "премія". У фінансовому контексті, наприклад, *language bonus* означає "надбавка до заробітної плати за знання іноземних мов". Така форма винагороди зазвичай застосовується у міжнародних компаніях чи державних установах, що вимагають від працівників володіння іншими мовами.

Calendar у різних контекстах може означати як "список справ до слухання", так і "порядок денний". Особливо цікаво, що в американському законодавстві це слово використовується для позначення списку законопроектів або резолюцій, які обговорюються в палаті законодавчого органу. Це вимагає від перекладача розуміння американської правової системи, аби правильно адаптувати термін.

Термін *capital* має ключове значення в економічному контексті. Наприклад, *authorized capital* — це "статутний капітал", а *registered capital* —

"дозволений до випуску акціонерний капітал". Перекладач повинен враховувати нюанси бухгалтерського обліку та корпоративного законодавства, щоб передати точне значення.

Термін *certificate* також є багатозначним, але у правовому та адміністративному середовищі зазвичай означає "посвідчення", "свідоцтво" чи "сертифікат". Наприклад, *certificate of birth* — це "свідоцтво про народження", а *certificate of incorporation* може означати як "дозвіл на створення корпорації", так і "статут корпорації". Така різноманітність вимагає точного вибору відповідника залежно від контексту.

Складний термін *certification* перекладається як "засвідчення", "легалізація" або навіть "попередження про наслідки неявки в суд". У залежності від юридичного процесу, переклад цього терміну може змінюватися, що показує важливість розуміння правових процедур.

Change як "зміна" або "обмін" є універсальним терміном, але при перекладі фраз типу *change of law* може знадобитися адаптація, щоб чітко передати зміст.

Терміни зі словника, такі як *fixture*, *flaw*, *floor* та інші, мають широке застосування в юридичній, економічній, бізнесовій і фінансовій сферах. Наприклад, *fixture* використовується для позначення об'єктів, які стають частиною нерухомості, таких як вбудовані меблі або устаткування, що є важливими в питаннях права власності. Це також може бути терміном у спортивній сфері, де він позначає твердо визначений розклад матчів чи змагань.

Flaw є ключовим терміном у правових і виробничих контекстах, адже він позначає помилки або дефекти, що впливають на валідність документів чи якість продукції. У договорах його використання має критичне значення для виявлення недоліків, які можуть призвести до судових спорів.

Термін *floor* у фінансах має декілька значень, зокрема позначає мінімальний рівень цін або ставок. Він також використовується для опису операційного залу на біржі, де здійснюється торгівля. У юридичному процесі

"floor" може означати право виступу, коли особа отримує слово для представлення своїх інтересів.

Fluctuation використовується для опису змін або коливань у таких показниках, як ціни, обмінні курси або попит на ринку. Це поняття важливе для аналізу ризиків у бізнесі та фінансах.

Force є багатозначним терміном, який охоплює поняття фізичної сили, юридичної чинності угоди (force of agreement), а також непередбачуваних обставин (force majeure). Застосування останнього особливо важливе в міжнародних контрактах, оскільки він звільняє сторони від відповідальності у разі непередбачених подій.

У контексті укладення договорів і створення компаній термін formation вживається для позначення процесу формування договірних відносин чи реєстрації юридичних осіб. Це поняття лежить в основі будь-якої бізнесової чи юридичної діяльності, адже включає стадії узгодження, оформлення та легалізації.

Formula застосовується для стандартизованого вираження юридичних чи фінансових умов. Наприклад, у документах часто зустрічаються статутні формули (charter formulas), які визначають основи функціонування організацій або розрахункові формули у фінансах.

Futures широко використовуються на фінансових ринках для здійснення термінових операцій, часто зі спекулятивними цілями. Це угоди, де покупець і продавець узгоджують майбутню передачу активу за заздалегідь визначеною ціною. Такі угоди мають значення для хеджування ризиків і збереження фінансової стабільності.

У бізнесі goodwill є нематеріальним активом, що включає репутацію компанії, лояльність клієнтів і вартість бренду. Його враховують під час оцінювання компанії для продажу або злиття.

Термін grant має широке застосування в юридичних актах, зокрема для позначення передачі майна, надання субсидій чи дозволів. Його похідні, як-от

grantee (отримувач прав) і grantor (дарувальник), деталізують відносини між сторонами.

Терміни, що наведені у цьому списку, активно застосовуються в юридичній та бізнесовій лексиці для точного опису явищ, ситуацій і правових статусів. Наприклад, identity є фундаментальним поняттям у праві й соціології, що використовується для визначення ідентичності особи чи справжності документів. У контексті права, воно може вказувати на підтвердження особистості, що є необхідним у договорах чи судових розглядах.

Ignorance позначає незнання або непоінформованість, що в юридичному контексті може слугувати обґрунтуванням певних помилок чи оман. Проте принцип "незнання закону не звільняє від відповідальності" обмежує застосування цього поняття як виправдання.

Термін illegality охоплює усі форми порушення закону, включаючи протиправні дії, незаконність угод або порушення регуляторних вимог. У судах використання цього терміна допомагає позначити сутність справи.

Immobility і immovables пов'язані з нерухомістю, що включає землю, будівлі та інше нерухоме майно. У контексті правових угод ці терміни мають ключове значення для позначення активів, що не можуть бути переміщені.

Immunity використовується для позначення імунітету в різних сферах, включаючи дипломатичний імунітет, недоторканність парламентських представників, а також звільнення від оподаткування або інших обов'язків. Його використання забезпечує захист певних суб'єктів від втручання або санкцій.

Implementation позначає виконання або введення в дію нормативних актів, угод чи проектів. У міжнародному праві імплементація часто стосується інтеграції міжнародних угод у національне законодавство.

Impossibility вживається у правових спорах для обґрунтування невиконання зобов'язань через обставини, які не залежать від волі сторін. Це поняття застосовується, наприклад, у випадках форс-мажору.

Термін inaccuracy стосується помилок або неточностей, що можуть вплинути на результати юридичних процедур чи укладання угод. У бізнесі це може мати наслідки для фінансової звітності чи репутації.

Inadmissibility є важливим у процесуальному праві, де воно позначає неприйнятність доказів чи аргументів у суді. Наприклад, докази, отримані незаконним шляхом, можуть бути визнані неприйнятними.

Impairment і impingement мають значення у контексті нанесення шкоди чи посягань на права. Це актуально в розгляді справ про відшкодування збитків чи захист інтелектуальної власності.

Цей словник є цінним інструментом для службовців, які працюють у секторах захисту населення, планування дій у надзвичайних ситуаціях та міжнародного співробітництва.

Ще один ресурс, «Словник судової влади України», розроблений Національним інститутом стратегічних досліджень, фокусується на юридичній термінології. У ньому виокремлюють такі ключові лексичні групи:

Загальні правові поняття, зокрема, «верховенство права» (rule of law), «незалежність судової влади» (judicial independence), «належний процес» (due process).

Юридична термінологія судових процедур, як-от «судовий процес» (litigation), «арбітраж» (arbitration), «прецедент» (precedent).

Міжнародні правові стандарти, зокрема, «Європейський суд з прав людини» (European Court of Human Rights), «міжнародний арбітраж» (international arbitration).

Електронна версія словника могла б включати функції пошуку за ключовими словами, інтеграцію з платформами онлайн-навчання, а також регулярне оновлення бази даних. Завдяки цьому державні службовці

отримають не лише лексичний інструмент, але й можливість систематично вдосконалювати мовні навички.

Технічна реалізація такого словника передбачає використання сучасних ІТ-рішень, як-от машинний пошук термінів, автоматична класифікація, а також модулі для самостійного навчання. Це сприятиме підвищенню рівня професійної підготовки службовців та їх адаптації до нових вимог глобалізованого середовища. Створення такого ресурсу стане важливим кроком до забезпечення ефективної роботи державного апарату, відповідного сучасним викликам.

Пропонований словник робить якісно інший підхід до відбору термінів та їх тлумачення, оскільки дозволяє відобразити, серед іншого, найновіші «сучасні» слова та словосполучення. По-друге, словник озброює користувача не тільки знанням значення конкретного слова чи виразу, а й інформацією про вживання виразу в різних сполученнях слів, контекстах, що мають відношення до різних спеціалізованих сфер економіки, ділового-мовлення, менеджменту, юридичної сфери що досягається завдяки раціональній організації словника. По-третє, довідкова частина словника дає дуже корисну інформацію.

Словник, надасть спеціалісту дієвий інструмент, за допомогою якого можна буде ефективніше опанувати спеціальність.

На нашу думку, це видання є дуже корисним внеском для всіх, хто хоче стати сучасним експертом міжнародного рівня в галузі ділового спілкування та суміжних сфер діяльності.

Мета словника – сприяти роз'ясненню понять, пов'язаних з професійною діяльністю державних службовців. Словник вкладений на 80-ти сторінках та містить більше 2000 термінів, які висвітлюють суть основних понять і термінів, що вживаються в провідних галузях– маркетингу та менеджменту, економіки, банківської справи та біржі, бухгалтерського обліку, аудиту та фінансів, страхування та оподаткування, дипломатія та адвокатська справа тощо.

Пропонований словник орієнтований переважно на загальноприйняте розуміння термінів і понять. Якщо є розбіжності в тлумаченні, їх зазначають у словнику.

За короткий період докорінного реформування економіки України словниковий склад сучасної української мови поповнився великою кількістю нових слів і виразів. З'явилися нові словосполучення, фразеологізми, кальки та лексичні штампи. Процес лексичного поповнення української ділової лексики відбувається значною мірою шляхом прямого, іноді автоматичного засвоєння іншомовних термінів та елементарного відстеження запозичених термінів.

Цю тенденцію можна спостерігати в підручниках, словниках, статтях, перекладених з англійської, або в українських матеріалах, представлених у українських перекладах англомовних видань. Через відсутність правил формування ділової лексики накопичується низка квазітермінів або передтермінів, що призводить до ситуації, коли росіянізми, англіцизми та інші запозичення конкурують з українізмами.

2.2 Методи збору та опрацювання лексичного матеріалу

Для розробки спеціалізованого словника, орієнтованого на потреби державних службовців та працівників місцевого самоврядування, ключовою була увага до специфіки їхньої професійної діяльності, що охоплює широкий спектр завдань і функцій у різних сферах. Одним із пріоритетних завдань було забезпечення єдності понятійного апарату та узгодженості професійної термінології, що є основою ефективної комунікації й ухвалення рішень у межах державного та місцевого управління. Укладаючи словник, враховувалися як загальні вимоги до термінологічних ресурсів, так і особливості лексичних одиниць, які часто використовуються в діловій, юридичній та адміністративній сферах.

Для відбору лексики, яка увійшла до складу словника, було використано низку авторитетних джерел, зокрема Англо-український словник

юридичних термінів [1], що забезпечив доступ до актуальної юридичної лексики, Тлумачний англо-український словник зовнішньоекономічних термінів [11], який охоплює термінологію, пов'язану з міжнародною співпрацею та зовнішньоекономічною діяльністю, а також Словник основних термінів і понять з дисципліни «Менеджмент і адміністрування (теорія організації)» [24], що став основою для відбору понять у сфері організації та управління. Ці джерела дозволили сформуванню бази термінів, яка враховує як сучасні лексичні стандарти, так і специфічні потреби професійної комунікації.

Виділені терміни відповідають важливим принципам вивчення лексики, а саме: словотвірній активності та інформативності. Створення такого словника може дати змогу державним службовцям почати читати та вивчати фахові тексти на ранньому етапі навчання та підвищити їх мотивацію до вивчення іноземної мови.

При складанні нашого словника в основу були покладені такі принципи:

1. Алфавітно-гніздовий спосіб упорядкування словника.
2. Здатність поєднуватися з іншими словами.
3. Інформативність. Іншим важливим аспектом укладання перекладацького словника є спосіб передачі значень термінів з однієї мови за допомогою іншої.

Оскільки переклад літератури поширюється на сферу науки, неможливо пояснити всі питання її перекладу безпосередньо лінгвістично, їх необхідно вирішувати спільно з фахівцем у цій галузі науки.

Перекладний словник повинен розкривати й опосередковувати весь діапазон значень лексики однієї мови еквівалентами іншої мови, а завдання укладача полягає в тому, щоб надати термінам у словнику адекватні еквівалентні слова іншої мови, здатні забезпечення передачі значень і відтінків значень слів [7, с. 51].

Для укладання словника були використані такі джерела: Англо-український словник юридичних термінів, Тлумачний англо-український словник зовнішньоекономічних термінів, Словник основних термінів і понять з дисципліни «Менеджмент і адміністрування (теорія організації)». Використання цих матеріалів дозволило виділити найбільш уживані терміни, які відповідають принципам словотвірної активності, інформативності та частотності в професійній комунікації.

Щоб створити ґрунтовний словник із запропонованих термінів, систематизація має включати такі аспекти: детальний опис категорій, розгляд синонімів і контекстів використання, інтеграцію прикладів, алфавітний порядок, а також аналітичні пояснення для складних термінів. Розширена структура словника охоплює кілька рівнів деталізації, які допоможуть зрозуміти, як застосовуються ці терміни у правовому, економічному та інших спеціалізованих контекстах.

Основна категоризація має враховувати семантичне навантаження кожного терміна. Це дозволяє структурувати матеріал за тематичними розділами, що полегшує пошук та розуміння термінів.

Юридичні терміни

Ця категорія охоплює слова, які описують правові концепції, дії, документи та інституції. Наприклад:

Contract – угода, договір: публічно-правова угода, що укладається між сторонами. Використовується в міжнародному праві чи внутрішньодержавних договорах.

Deed – документ за печаткою, акт: застосовується в контексті майнових прав, наприклад, у передачі нерухомості.

Commissioner – уповноважений комісар: термін для посадової особи, яка представляє комісію чи виконує повноваження.

Економічні терміни

Ця група включає слова, які використовуються у фінансових, комерційних чи корпоративних процесах:

Commerce – торгівля, комерційна діяльність: охоплює процеси, пов'язані зі здійсненням торгових операцій між суб'єктами господарювання.

Credit – кредит, акредитив: фінансовий ресурс, що надається на умовах повернення. Залежно від контексту, може означати також довіру.

Expenses – витрати: використовується для опису різних видів витрат у підприємницькій діяльності (поточні, накладні, виробничі).

1. Терміни загального характеру

Ці слова мають ширший контекст використання і можуть застосовуватися в різних сферах:

Concept – поняття, концепція: визначення або ідея, яка формується у рамках наукових чи філософських досліджень.

Effectiveness – ефективність: міра результативності дій чи процесів.

Exposure – розголошення, контакт: часто вживається у контексті правової відповідальності чи фінансових ризиків.

2. Синонімія та встановлення зв'язків

Важливо розрізняти терміни зі схожим значенням, щоб уникнути плутанини. Наприклад:

Agreement та Contract мають спільне значення "угода", проте перший частіше використовується в широкому правовому контексті, а другий — у публічно-правовому.

Commissioner та Commissary обидва позначають уповноважену особу, але Commissioner частіше стосується посадовця в урядових чи міжнародних структурах.

Deed і Document: перший термін наголошує на юридичній дії (наприклад, оформлення прав власності), тоді як другий є більш загальним.

3. Групування за структурою та тематикою

Документи

Терміни, що пов'язані з документацією:

Document – документ: загальний термін, який вживається для будь-яких офіційних паперів, у тому числі юридичних. Розрізняють:

Legal document – правовий документ: застосовується у правовому контексті, наприклад, при укладенні угод.

Counterfeit document – підроблений документ: фальсифіковані папери, що становлять правопорушення.

Credentials – вірчі грамоти, повноваження: використовуються для підтвердження легітимності посадової особи чи представника.

Майнові права

Estate – майно, власність: охоплює нерухомість, майнові інтереси та права на них.

Demesne – володіння нерухомістю: зокрема, землі, прилеглі до маєтку.

Фінанси та торгівля

Expenses – витрати: включають підкатегорії:

Operating expenses – операційні витрати: пов'язані з підтриманням бізнес-процесів.

Legal expenses – судові витрати: витрати, пов'язані з веденням судових справ.

Creditworthiness – кредитоспроможність: здатність позичальника виконувати свої зобов'язання.

4. Контекстуальні приклади

Для кожного терміна варто додати приклади використання:

Deadline – кінцевий термін: "Проект має бути завершений до встановленого deadline, інакше компанія нестиме відповідальність за зрив угоди."

Deal – угода: "Підписання deal між двома компаніями знаменувало початок довготривалого співробітництва."

Command – наказ, команда: "Генерал видав command на початок операції."

5. Примітки щодо джерел

Додати до словника примітки про походження термінів:

Наприклад, (er.knutd.edu.ua) позначає, що визначення взяті з певного ресурсу.

6. Форматування та алфавітний порядок

Кожен термін розташовується в алфавітному порядку. Наприклад:

A – Agreement, Authority, Assignment.

B – Business, Borrower, Breach.

C – Command, Commerce, Compact.

7. Особливості правового та економічного контексту

Деякі терміни мають специфічне значення залежно від сфери:

Effect у юридичному контексті означає "юридична дія", тоді як у повсякденному вжитку – "результат".

Discretion – дискреційні повноваження: у праві означає свободу дій особи чи органу в межах встановлених правил.

8. Інтеграція зі словниками

Такий словник може доповнюватися іншими лексикографічними ресурсами, наприклад, юридичними чи економічними термінологічними словниками, для розширення контексту використання.

Розширення цього матеріалу забезпечить не лише повноту та деталізацію, а й сприятиме практичному застосуванню словника у професійній діяльності.

Принципи укладання словника:

Алфавітно-гніздовий спосіб упорядкування: терміни розташовані в алфавітному порядку, але об'єднані в тематичні гнізда для зручності користувачів.

Здатність поєднуватися з іншими словами: до термінів додаються приклади словосполучень, що ілюструють їхнє використання.

Інформативність: кожен термін супроводжується коротким визначенням та перекладом англійською мовою.

Також враховувалися специфічні особливості перекладацького словника, як-от передача значень термінів із однієї мови іншою із

максимальною точністю, забезпечення еквівалентності понять, а також узгодженість із сучасними нормативними документами та стандартами.

Визначення: принцип, за яким суспільство регулюється законами, а не одноосібними рішеннями посадових осіб.

Приклад використання: «Верховенство права є основою функціонування демократичної держави».

Англійський переклад: Rule of law.

Юридична компетентність:

Словник також пропонує спеціалізовані терміни, що допомагають державним службовцям розуміти міжнародні договори, регулювати правовідносини та застосовувати іноземний досвід у власній практиці. Цей ресурс не лише забезпечує доступ до необхідної лексики, а й виступає інструментом для зміцнення професійної компетентності працівників державного апарату. Особливо важливим є те, що такий словник сприяє формуванню єдиного підходу до використання термінів у різних галузях державного управління. Це, у свою чергу, створює сприятливі умови для ефективного функціонування державних органів і налагодження міжнародної співпраці.

Розробка такого словника є невід'ємною частиною модернізації державного управління. У період реформування українського законодавства та адаптації його до норм і стандартів Європейського Союзу, стандартизація термінології набуває вирішального значення. Використання узгодженої та зрозумілої мови стає ключовим аспектом успішного впровадження нововведень, забезпечення прозорості у процесах прийняття рішень та підвищення довіри з боку громадян і міжнародних партнерів.

Термінологічний словник є цінним інструментом у роботі з міжнародними договорами, де кожен термін має свою специфіку та чітке правове значення. Без належного розуміння термінології можуть виникати помилки у трактуванні положень документів, що призводить до непорозумінь

і навіть до серйозних юридичних проблем. У такому контексті словник слугує важливим засобом уникнення правових колізій та непорозумінь.

Особливої актуальності словник набуває у процесі написання офіційних документів. Чітке формулювання думок, відсутність неоднозначності та правильне використання термінології забезпечують високий рівень якості документації, яка є основою роботи будь-якого державного органу. Завдяки цьому словнику державні службовці отримують змогу більш ефективно готувати нормативні акти, офіційні звернення, меморандуми та інші документи, що мають міжнародне значення.

Не менш важливим аспектом є можливість використання словника під час ведення переговорів. У міжнародних відносинах точність формулювань має вирішальне значення, адже навіть найменші нюанси можуть впливати на результати домовленостей. Використовуючи термінологічний словник, державні службовці зможуть демонструвати професіоналізм, що позитивно впливатиме на імідж України на міжнародній арені.

Крім того, розробка словника сприяє професійному розвитку державних службовців. Доступ до якісного термінологічного ресурсу стимулює їх до самостійного опанування нових знань, вдосконалення навичок та підвищення рівня кваліфікації. Це відповідає сучасним тенденціям розвитку державного управління, де важливу роль відіграє готовність працівників адаптуватися до змін і постійно навчатися.

У контексті реформування українського законодавства важливо підкреслити, що стандартизація термінології є одним із ключових завдань для досягнення гармонізації із законодавством Європейського Союзу. Це не лише полегшує процес інтеграції, а й дозволяє уникнути непорозумінь між українськими та європейськими експертами під час спільної роботи над проектами, що стосуються правового регулювання різних сфер.

Специфіка термінологічного словника значною мірою визначається характером об'єкта аналізу. Якщо традиційні словники будуються переважно

на основі лінгвістичних даних, то у випадку термінологічного словника зміст, структура і методика його створення залежать також від професійних вимог та предметних особливостей. Наприклад, під час укладання словника юридичних термінів враховуються не лише мовні аспекти, а й правові категорії, наукові концепції та міжнародна практика. Таким чином, термінологічний словник стає результатом міждисциплінарного підходу, який поєднує лінгвістичні, правові, адміністративні та інші аспекти.

Для забезпечення якісного наповнення словника важливо залучати фахівців різних галузей, які зможуть запропонувати релевантні терміни та їхні визначення. Водночас необхідно проводити експертну оцінку, аби переконатися в точності та відповідності термінів сучасним вимогам. Це дозволяє створити ресурс, який буде однаково корисним для різних груп користувачів – від службовців до дослідників і студентів.

У підсумку, розробка та впровадження термінологічного словника є важливим кроком у напрямку реформування державного управління та інтеграції України у міжнародну спільноту. Це не лише інструмент для вдосконалення роботи державних органів, а й засіб для підвищення їхньої прозорості, ефективності та відповідності сучасним стандартам.

Ці лексичні розбіжності зумовлені тим, що сьогодні, у процесі стрімкого розвитку термінології та української мови загалом, відбувається незворотне реформування слів, які були вилучені в різний час.

Тому одним із основних шляхів забезпечення узгодженості проекту словника є прийняття концепції, заснованої на рекомендаціях лінгвістів і термінологів, і її послідовне застосування з використанням і редагуванням словників.

Враховуючи, з одного боку, необхідність забезпечення узгодженості відомостей словника з існуючими нормативними документами, їх однозначне розуміння, а з іншого боку, те, що між різними джерелами (зокрема між окремими державними стандартами, між джерелами) існують неузгодженості, між державними стандартами та новітніми словниками).

Висновок до 2 розділу

У другому розділі було визначено ключові аспекти укладання спеціалізованого словника для державних службовців і працівників місцевого самоврядування, які враховують потреби їхньої професійної діяльності. Основною метою створення такого словника є формування єдиного понятійного апарату, що сприятиме підвищенню ефективності комунікації, покращенню професійної підготовки та забезпеченню якісного виконання обов'язків у межах державного управління.

Ретельний відбір термінів базувався на аналізі низки авторитетних джерел, таких як «Англо-український словник юридичних термінів», «Тлумачний англо-український словник зовнішньоекономічних термінів» та «Словник основних термінів і понять з дисципліни „Менеджмент і адміністрування (теорія організації)»». Це дало змогу забезпечити актуальність і відповідність термінологічного матеріалу до сучасних вимог державного сектору. Особлива увага була приділена принципам структурування словника, зокрема алфавітно-гніздовому способу організації, інформативності та здатності термінів поєднуватися з іншими словами.

Таким чином, другий розділ висвітлив необхідність створення словника, який не лише розширить лексичний запас державних службовців, а й сприятиме їхній інтеграції в міжнародний професійний простір. Використання такого словника стане важливим інструментом у підвищенні якості державного управління, забезпеченні уніфікації професійної термінології та розвитку міжкультурної комунікації.

РОЗДІЛ 3

АНГЛО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК-ДОВІДНИК ДЛЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ТА ПРАЦІВНИКІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

English Alphabet

Aa Hh Oo Vv

Bb Ii Pp Ww

Cc Jj Qq Xx

Dd Kk Rr Yy

Ee Ll Ss Zz

Ff Mm Tt

Gg Nn Uu

Aa

Abatement

1. припинення, скасування, анулювання;
 2. знижка, зменшення;
 3. усунення (вnezаконне заволодіння нерухомістю після смерті власника до вступу спадкоємця у володіння;
 4. порядку самопомоги);
 5. зменшення грошових сум по легатах (при недостатності коштів для їхньої повної виплати) [37, с. 5].
- ~ and revival – припинення і відновлення дії (договору, судового рішення).
- ~ of action – припинення тяжби, позову, судової справи.
- ~ of tax assessment – звільнення від оподаткування [38, с. 10].

Abdication

1. відречення від сану чи влади, складання з себе повноважень [37, с. 6];
2. добровільне відмовлення від виконання обов'язків [39, с. 12].

Abeysance

1. тимчасове призупинення права чи привілею;
2. стан невизначеності або очікування [38, с. 8].

Ability

1. здатність, правоздатність, дієздатність;
2. платоспроможність [37, с. 6].

Abjuration

1. відмова від громадянства чи політичної лояльності;
2. урочиста відмова від переконань чи вірувань [39, с. 14].

Abroad

1. закордонний суб'єкт економічних відносин;
2. за кордоном [38, с. 7];
3. широкий розголос, поширення у громадському просторі [39, с. 17].

Accelerated depreciation

Пришвидшена амортизація – метод підтримки нових підприємств через дозвіл скорочення строків амортизації основних фондів [38, с. 7].

Accumulation

1. накопичення грошей або активів як передумова кредитної чи інвестиційної діяльності;
2. нагромадження знань чи досвіду [38, с. 7].

Accomplice

Співучасник злочину – особа, яка сприяє здійсненню злочину, але не є його головним виконавцем [39, с. 18].

Accountability

1. відповідальність за власні дії чи рішення;
2. обов'язок звітувати перед уповноваженими органами.

Accession

1. вступ у права чи на посаду;
2. приєднання до договору чи угоди;
3. приріст власності [37, с. 11].

Acquisition

1. заволодіння майном чи територією;

2. придбання активів чи ресурсів.

~ by conquest – заволодіння майном шляхом захоплення.

~ by discovery and occupation – придбання території шляхом відкриття і заселення.

Bb

Backbone

Головна опора, основа, суть, сутність [37, с. 50]

Backing

1. індосування;
2. візування;
3. підтримка;
4. субсидування, фінансування;
5. покриття (боргу) [37, с. 50]

Backsheesh (backshish)

Хабар

Barter

Бартер, товарообмін; угода [37, с. 52]

Bail

1. застава для забезпечення явки обвинуваченого до суду;
2. тимчасове звільнення обвинуваченого під заставу.

Bankruptcy

1. банкрутство;
2. процедура офіційного оголошення неплатоспроможності особи чи компанії.

Bargain

1. угода, договір, торг;

2. юридичне зобов'язання, укладене між сторонами.

Benevolence

1. добровільний дарунок на користь громадських цілей;
2. пожертва, що має юридичне значення у податковому законодавстві.

Bequeath

1. заповідати;
2. залишати майно або права в спадщину відповідно до заповіту.

Breach

1. порушення умов договору;
2. порушення законодавства, що тягне юридичну відповідальність.

Burden of proof

1. тягар доведення;
2. обов'язок сторони довести істинність своїх тверджень у судовому процесі.

Bylaw

1. підзаконний акт;
2. регламент або внутрішній статут організації.

Beneficiary

1. вигодонабувач;
2. особа, яка отримує користь чи вигоду за заповітом, договором чи страховим полісом.

Bond

1. облігація;

2. письмове зобов'язання, забезпечене заставою або гарантією.

Bench trial

1. судовий процес без участі присяжних, де рішення ухвалює суддя;
2. форма судового розгляду, типова для цивільних справ.

Bilateral agreement

1. двостороння угода між двома сторонами;
2. міжнародний договір, укладений між двома країнами.

Behaviour

1. поведінка;
2. поводження, ставлення

bad social ~ – антигромадське діяння

delinquent ~ – протиправна поведінка *fraudulent* ~ – обман *neglect* ~ – нехтування, недбалість *prohibited (proscribed)* ~ – заборонене поводження [37, с. 52]

Bias

1. упередженість, упередження;
2. зацікавленість у результаті справи;
3. дискримінація [37, с. 53]

Binding – зобов'язання

legally ~ – юридично обов'язковий [37, с. 54]

Blame – відповідальність [37, с. 54]

Blank – бланк

application ~ – бланк заяви [37, с. 54]

Board – рада, комітет, управління, колегія, правління [37, с. 54]

Bonus

1. бонус, пільга, надбавка, премія;

2. сума, виплачена понад ціну

language ~ – надбавка до заробітної плати за знання іноземних мов. [37, с. 55]

Business

Справа, заняття, професія, підприємництво, торговельно-промислова діяльність, комерційна діяльність, господарська діяльність; бізнес; комерційна угода підприємство, компанія, фірма; торговельно-промислове підприємство; цивільний оборот

~ *accounting* – облік комерційних операцій

~ *affair* – комерційна справа, комерційні справи

~ *arbitrage* – біржовий арбітраж

~ *bribery* – хабарництво у сфері бізнесу

~ *connections* – ділові зв'язки

~ *contract* – ділова угода, угода у сфері бізнесу

~ *corporation* – ділова корпорація

~ *ethics* – ділова етика [39, с. 141]

Bystander – спостерігач/ свідок

Cc

Calendar

1. список справ, призначених до слухання;

2. (амер.) порядок денний;

3. (амер.) список законопроектів

~ *of business* – порядок денний

~ *of cases* – список справ до [37, с. 57]

Card

1. картка;

2. квиток;

3. формуляр, ярлик

credit ~ – кредитна картка

identification ~ – посвідчення особи

registration ~ – реєстраційна картка *care* – 1) турбота, піклування; 2) обережність [37, с. 58]

Cartel

1. картель, угода між партіями, фракціями;
2. картель (об'єднання підприємців) [37, с. 59]

Certificate

Посвідчення, свідоцтво, сертифікат, довідка

~ *of birth* – свідоцтво про народження

~ *of death* – свідоцтво про смерть

~ *of identity* – посвідчення особи

~ *of incorporation* – 1) дозвіл (державного органу) на створення корпорації; 2) статут корпорації

notary's ~ – нотаріальне свідоцтво

registration ~ – 1) свідоцтво про реєстрацію; 2) вид на проживання, посвідчення на право проживання

share ~ – акція, сертифікат акції, свідоцтво на акцію [37, с. 60]

Call

1. відвідання, візит; заклик; вимога; вимога сплати, комерційна операція з попередньою премією;

2. закликати, скликати; вимагати

~ *a conference* – скликати нараду

~ *a criminal* – називати злочинцем;

~ *a special election* – призначати додаткові вибори

~ *a strike* – оголошувати страйк, (за) страйкувати

~ *an election* – призначати вибори

~ *an extraordinary session* – скликати позачергову сесію

~ *as a witness* – викликати як свідка;

~ *attention (to smth)* – привертати увагу (до чогось)

~ *back* – відкликати (з призначеної посади)

~ *elections ahead of schedule* – скликати дострокові вибори

~ *for adoption of strong measures* – потребувати вжиття жорстких заходів

[39, с. 144]

Case law

1. судовий прецедент;
2. система права, заснована на рішеннях судів

Caveat

1. попередження або застереження;
2. офіційне повідомлення про заперечення в юридичному процесі.

Certiorari

1. наказ вищого суду передати справу для перегляду;
2. процедура апеляційного перегляду справи.

Chattel

1. рухоме майно;
2. особисте майно, не прив'язане до землі.

Civil liability

1. цивільно-правова відповідальність;
2. юридичний обов'язок відшкодувати шкоду за порушення цивільного законодавства.

Claim

1. вимога, претензія;

2. право на компенсацію або захист у суді.

Code

1. кодекс законів;
2. систематизоване зібрання правових норм.

Collateral

1. застава;
2. майно, що використовується як забезпечення боргових зобов'язань.

Common law

1. загальне право;
2. правова система, заснована на судових прецедентах.

Compensation

1. компенсація, відшкодування;
2. відновлення прав шляхом грошового чи матеріального задоволення.

Compliance

1. дотримання норм законодавства;
2. відповідність політик організації чинним правовим вимогам.

Confidentiality

1. конфіденційність;
2. юридичний обов'язок зберігати таємницю.

Contract

1. договір;
2. письмова або усна угода, яка має юридичну силу.

Conviction

1. вирок про визнання винним;
2. офіційне встановлення вини підсудного у судовому процесі.

Copyright

1. авторське право;
2. виключне право на використання та розповсюдження твору.

Court order

1. судовий наказ;
2. розпорядження суду, яке зобов'язує до виконання певної дії.

Certification

1. засвідчення, легалізація; посвідчення, видача посвідчення;
2. попередження про наслідки неявки в суд (непоко́ра наказу суду);
3. процедура сертифікації (звернення нижчестоящого суду в вищепоставлений за довідкою по складному юридичному питанню в зв'язку з даною справою) [37, с. 61]

Cesser

Невиконання або припинення виконання будь-якого обов'язку

Change

Зміна, обмін, біржа

Chain

1. послідовність, низка (фактів тощо); послідовний ряд передач правового титулу;
2. приковувати, сковувати, тримати у кайданах (або на ланцюгу)

~ *ballot* – голосування "ланцюжком" (вид зловживання на виборах)

~ *of causation* – ланцюжок причинності, причинний зв'язок

~ *of custody* – система охорони речових доказів при їх передачі

~ *of evidence* – низка свідчень

~ *of proof(s)* – ланцюжок доказів

~ *of title* – послідовність (передачі) правового титулу [39, с. 160]

Chapter

Відділення, філія

Character

Положення, статус

Check-off

Відрахування, утримання із заробітної плати [37, с. 62]

Check-up

Огляд, перевірка, ревізія, контроль [37, с. 62]

Circulation

Оголошення розшуку

Circumduction

Скасування, анулювання [37, с. 62]

Circumstance

Обставина, випадок

Citizen

Громадянин

Citizenship

Громадянство

Clash

Конфлікт

Clause

Стаття, пункт, умова; застереження, клаузула (договору, контракту, заповіту

[37, с. 64]

Clear

1. явний, очевидний, неприхований

2. виправдовувати; пояснювати

~ *a bill* – сплатити мито відповідно до (митної) декларації

~ *a crime* – розкривати злочин

~ *of criminal charge* – звільняти(ся) від обвинувачення у злочині

~ *of debts* – вільний від боргів

~ *of involvement in a crime* – знімати підозри про причетність до злочину

~ *proof* – очевидна доведеність, очевидні (чіткі) докази [39, с. 178]

Close

Закриття; кінець, висновок

~ *of argument* – припинення дебатів сторін [37, с. 65]

Closing

Закриття біржової угоди

Closure

Припинення дебатів

Command

Наказ, розпорядження, команда, командування

Commerce

1. торгівля, комерційна діяльність;

2. спілкування, зносини

(особ. позашлюбні); 3) повідомлення, зв'язок [37, с. 66]

Commissary – комісаріат

Commission

1. призначення на посаду; патент на посаду; наказ про призначення; документ про призначення;
2. повноваження;
3. доручення; договір доручення; судові доручення;
4. комісія, договір комісії;
5. комісія (група або орган), комітет;
6. вчинення (дії), діяння [37, с. 67]

Company

Товариство/ компанія

Concept

Концепція, ідея, задум

Concern

Відношення; фірма, підприємство, концерн; участь; інтерес; турбота; важливість; значення

major ~ – велике підприємство, великий концерн

monopoly ~s – монополістичні об'єднання

paying ~ – прибуткове підприємство

Concert

Угода, домовленість

in ~ – за угодою, спільно

Conclusiveness

Незаперечність, безумовність, переконливість, рішучість

Concord

Угода, компроміс

Concordance

Згода; відповідність [37, с. 71]

Counter-proposal

Зустрічна пропозиція

Counter-question –

Зустрічне питання

Credential

Мандат, посвідчення особи

Crime – злочин

Crime prevention – запобігання злочинності

Cross-sectoral partnership – міжсекторне партнерство

Cybersecurity – кібербезпека

Dd

Damages

1. збитки, шкода;
2. компенсація, що присуджується судом за завдану шкоду.

Debenture

1. боргове зобов'язання;
2. фінансовий документ, що забезпечує виплату боргу.

Debt

1. борг;
2. зобов'язання сплатити певну суму грошей.

Decree

1. указ, декрет;
2. рішення суду або іншого уповноваженого органу.

Defamation

1. наклеп, дифамація;
2. поширення неправдивих відомостей, що завдають шкоди репутації.

Default

1. невиконання зобов'язань;
2. неплатоспроможність.

Defendant

1. відповідач у судовому процесі;
2. особа, проти якої подано позов.

Deportation

1. депортація;
2. примусове видворення особи за межі країни.

Detention

1. затримання;
2. утримання особи під вартою на період розслідування чи судового розгляду.

Discharge

1. звільнення від обов'язків;
2. припинення зобов'язання, наприклад, виплата боргу.

Disclosure

1. розкриття інформації;

2. надання необхідних відомостей у судовому чи адміністративному процесі.

Domicile

1. місце постійного проживання;
2. юридична адреса особи для правових цілей.

Due diligence

1. юридична експертиза;
2. ретельна перевірка документів чи фінансових даних перед укладенням угоди.

Duress

1. примус;
2. застосування тиску чи погроз для змушення особи до укладення угоди.

Duty

1. обов'язок;
2. юридична чи моральна відповідальність виконувати певні дії.

Deal

1. угода;
2. домовленість.

Dealer

1. торговець, дилер
2. посередник
3. комівояжер

Dealing

1. угода, операція, розподіл, поведінка, торговельні зв'язки;
2. (pl.) ділові відносини;

3. заподіяння;

Deed

1. вчинок; дія; справа (діяння);діло; дійсність;
2. факт;
3. подвиг; діяння;
4. дарчий запис; грамота; діловий акт; нотаріальний акт;
5. державний акт на право приватної власності на землю;
6. державний акт на право постійного користування землею

Defalcation

1. присвоєння чужих грошей; привласнення (громадських, державних грошей); розкрадання;
2. розтрата; розтрачена сума;
3. провина;
4. привласнення п (громадських, державних грошей); привласнювання п
5. порушення обіцянки

Deliberation

1. обдумування; обмірковування; обговорення; дискусія f;
2. обережність; обачність; неквапливість; неспішність; зважування; міркування;
3. нарада присяжних, нарада;
4. дебати

Demander – позивач

Demesne

1. володіння (нерухомим майном); ділянка, що прилягає до будинку; власність; нерухоме майно;

2. маєток; маєтності;
3. територія, підвладна державі; поле діяльності.

Demise

1. передача у спадок;
2. відречення;
3. здавання нерухомої власності в оренду; оренда.

Disadvantage

1. не вигідне становище;
2. несприятливі умови;
3. недолік; шкода; збиток; перешкода; завада;
4. дефект;
5. втрата.

Disaffirmance

Скасування, анулювання; відмова. [37, с. 96]

Disagreement

1. відмінність; різниця; невідповідність; суперечність; протиріччя; розходження в думках; незгода;
2. полеміка; суперечка; спір; розлад; чвари; сварка; неприємність;
3. непорозуміння; незгода; неузгодженість.

Disallowance –

Відмова, відхилення, заборона. [37, с. 96]

Disappropriation

Позбавлення права власності. [37, с. 96]

Disavowal

1. заперечення; зречення, відмова;

2. акт уряду або іншого компетентного органу держави про незгоду з діями своєї довіреної особи [37, с. 96]

Discrepancy

Невідповідність; розбіжність; відмінність різниця; несхожість; незгода; відхилення від точного розміру; суперечливість; суперечність.

Discretion

1. обережність; обачність; розважливість; розсудливість;
2. свобода дій; право вільно вибирати; право вільно вирішувати;
3. повноваження;
4. роз'єднання; поділ;
5. конфіденційність; секретність;
6. право на власний розсуд

Discrimination

1. здатність розрізняти;
2. упередженість;
3. дискримінація; обмеження в правах
4. селекція; селективність;
5. обмеження у правах

Document

Документ

~ *of incorporation* – документ про заснування корпорації

~ *under seal* – документ за печаткою

counterfeit ~ – підроблений документ

forged ~ – підроблений документ

incriminating ~ – викриваючий документ

legal ~ – правовий документ

to settle ~ – скласти документ [37, с. 100]

Dominion

Володіння; право володіння; майно, вотчина, суверенітет, панування.

Drafting

1. складання (законопроекту, документа тощо); редакція; формулювання; підготовка;
2. розробка (документу); укладання (документу, законопроекту); редагування

Draft resolution – Проект резолюції

Duty

1. обов'язок; повинність; функція;
2. чергування; вартування; вахта; перебування на службі; військова повинність; службові обов'язки; наряд;
3. повага; пошана; шанування; шаноба;
4. мито;
5. податок;
6. борг.

Duty-free – Безмитний

Ee

Easement

1. сервітут;
2. право обмеженого користування чужою земельною ділянкою (наприклад, для доступу до дороги);
3. послаблення, спрощення.

Effect

1. дія (вплив, наслідок); результат; мета; намір; здійснення; виконання; ефект; прояв; феномен; явище; дієвість;

2. уражальна дія; вражаюча дія;
3. чинність.

Ejection

1. звільнення; позбавлення посади;
2. видалення.

Elimination

Усунення; ліквідація (поступове усунення); знищення.

Eligibility

1. право бути обраним;
2. право (на участь);
3. відповідність вимогам;
4. володіння правом.

Embargo

1. ембарго; заборона; накладення арешту на вантаж; перешкода;
2. заборона (торгівлі чи іншої комерційної діяльності з певною країною);
3. заборона (ввозу, вивозу, заходу в порти тощо);
4. блокада; економічна блокада.

Embezzlement

1. розкрадення;
2. незаконне присвоєння чужих коштів або майна, довірених особі, зловживання.

Endorsement

1. підпис на звороті (документа); підтвердження; схвалення; підтримка; бланковий надпис;
2. візування (документа);
3. передавальний напис (у квитку);
4. запис, що посвідчує що-н. (у свідоцтві);
5. атестація засобів захисту.

Encumbrance

1. обтяження майна;
2. юридичне право або претензія, що обмежує використання власності;
3. утриманець (про дітей).

Enjoyment

Володіння (правом); здійснення, користування.

Escrow

1. умовне депонування документів або майна;
2. договір, за яким об'єкт передається третій стороні до виконання певних умов;
3. умовно-вручений документ за печаткою.

Establishment

1. заснування; створення; запровадження; введення;
2. установа; заклад (установа); організація; науково-дослідна організація; постійний дохід;
3. закон; правило; постанова; кодекс законів;
4. констатація; констатування;
5. налагодження (встановлення відносин тощо).

Estate

1. маєток; земельне володіння; статок;
2. стан; становище; статус; звання; становище в суспільстві; угіддя;
3. власність; спадщина; спадок; успадкування.

Estoppel

1. естопель;
2. правовий принцип, що забороняє особі заперечувати попередні заяви або дії, які були прийняті іншою стороною (обмеження права (на заперечення)).

Evasion

1. ухиляння; уникнення; обхід (закону); обминання (закону тощо); відмовка;
2. вихід з території, захопленої супротивником; вихід з оточення; ухилення від призову на строкову військову службу.

Eviction

1. виселення;
2. юридична процедура примусового видворення орендаря з нерухомості;
3. доказ;
4. позбавлення майна.

Evidence

1. доказ, свідчення;
2. інформація або факти, представлені в суді для підтвердження чи спростування тверджень.

Exclusion clause

1. застереження про виключення відповідальності;

2. положення в договорі, яке обмежує чи виключає відповідальність однієї зі сторін.

Execution

1. виконання судового рішення;
2. примусове виконання обов'язків, покладених на боржника;
3. бойове завдання підпорядкованим частинам (пункт бойового документа); задача підпорядкованим частинам/підрозділам (пункт бойового наказу);
4. виконання (наказу, роботи); здійснення; дієвість; ефективність;
5. зруйнування; спустошення; страта; оформлення (документів); екзекуція.

Exoneration

1. звільнення від відповідальності;
2. зняття звинувачень або обов'язків, покладених раніше.

Expenses – витрати

accrued ~ – нараховані витрати

business ~ – ділові витрати

current ~ – поточні витрати

law (legal) ~ – судові витрати

manufacturing ~ – загальновиробничі витрати

operating ~ – експлуатаційні (операційні) витрати

overhead ~ – накладні витрати [37, с. 109]

Expert witness

Експерт-свідок.

Expropriation

1. експропріація;
2. примусове вилучення приватної власності для суспільних потреб (вилучення).

Express contract

1. прями́й договір;
2. угода, умови якої чітко обумовлені усно чи письмово;
3. терміновий договір.

Extradition

1. екстрадиція;
2. передача особи, обвинуваченої або засудженої, іншій державі для судового переслідування або відбування покарання.

Ff

Faith

1. віра; кредо; переконання; погляди;
2. вірність; відданість; чесність;
3. обіцянка; слово;
4. присяга.

Failure to perform

1. невиконання зобов'язань;
2. неспроможність виконати умови договору.

Fee

1. гонорар; винагорода; платня; плата (внесок);
2. чайові; внесок (при сплаті частинами); збір; мито; грошовий збір;
3. плата за послуги, тариф.

Fiduciary

1. довірена особа;
2. особа, яка має обов'язок діяти в інтересах іншої сторони, наприклад, у випадку з банківським або корпоративним правом.

File

1. підбірка документів; підшивка;
2. черговість отримання звання;
3. діло; справа (папка з документами)
4. (verb) подавати (позов тощо)
5. хитрун; пройдисвіт;
6. архів; архів суду; подання; прилучення до справи; справа; досьє;
7. папка; файл.

Filiation

1. батьківство;
2. правовий статус зв'язку між дитиною та її батьками, включаючи права і обов'язки.

Filing

1. досьє;
2. систематизація (документів); підшивка; ведення картотек; зберігання у файлі; зберігання даних; формування справ;
3. реєстрація; надання даних (за запитом);
4. подача заявки; подання (доказів, документів, заявки тощо) прилучення до справи.

Financial distress

1. фінансова скрута;
2. ситуація, в якій особа або організація має значні фінансові труднощі через нездатність виконати зобов'язання.

Finding

1. знахідка; знаходження; відкриття; визначення;
2. висновок (комісії тощо); визнання вини; вирок (суду).

Fine

1. штраф, пеня;
2. штрафні санкції;
3. грошовий побори на користь земельного власника;
to impose a ~ – накладати штраф

Fix

1. домовленість, угода;
2. (розм.) хабар; дилема;
3. визначення місцезнаходження або координат.

Fixture

1. прилад або пристрій, що є частиною нерухомості;
2. об'єкт, що прикріплений до нерухомості і є її невід'ємною частиною.

Flaw

1. дефект; недолік; вада; слабе місце; брак;
2. відмова;
3. упущення; помилка (в документі тощо); несправність.

Floor

1. мінімальний рівень (цін, ставок і т. п.);
2. операційний зал фондової біржі або товарного ринку;
3. право виступу, слово;
4. аудиторія, публікація.

Fluctuation

Коливання, зміни

Follow-up

1. додаткові повідомлення (про подробиці подій); наступні заходи; нова інформація (для повідомлень у пресі, по телебаченню тощо);
2. додаткові дані; контроль термінів виконання;
3. підкріплення.

Foreclosure

1. звернення стягнення на майно;
2. юридична процедура, що передбачає втрату права власності на майно внаслідок невиконання умов кредиту чи позики.

Force(s)

1. сила; міць; авторитет; престиж; вплив;
2. насильство; примус; озброєний загін; військове з'єднання; війська; збройні сили;
3. переконливість; смисл; значення;
4. угруповання; з'єднання;
5. дійсність.

~-majeure – форс-мажор, непередбачені обставини, стихійна сила

~ of agreement – дійсність договору

Force majeure

1. форс-мажор;
2. обставини непереборної сили, які звільняють від відповідальності за невиконання або неналежне виконання зобов'язань.

Force of law

1. сила закону;
2. юридична дія, що є обов'язковою для виконання всіма особами та організаціями.

Formality

Процедура; додержання умов; додержання формальностей.

Formation

1. підстава, утворення, установа;
2. укладання (договору);
3. стрій, порядок; шикування; ордер (впорядковане розташування військ / транспортних засобів, що діють разом під єдиним командуванням).

Forum shopping

1. вибір юрисдикції;
2. стратегія вибору суду або юрисдикції, де, на думку сторін, існує найбільша ймовірність виграти справу.

Fraud

1. шахрайство, обман;
2. навмисне надання неправдивої інформації для отримання вигоди.

Freehold

1. право безстрокового володіння майном;
2. юридичний статус власності на землю або нерухомість без обмеження терміну.

Franchise

1. франшиза;
2. право, надане власником бренду або бізнес-моделі іншій особі для ведення бізнесу під його ім'ям.

Fraudulent misrepresentation

1. шахрайське введення в оману;
2. надання навмисно неправдивої інформації для отримання вигоди.

Fraudulent transfer

1. шахрайський переказ майна;
2. передача активів з метою уникнення виконання зобов'язань або приховування майна від кредиторів.

Fulfillment

1. завершення;
2. виконання; здійснення.

Fundamentals – засади, основні положення

Futures

1. угоди на термін, термінові операції;
2. товари, що купуються або продаються на термін (часто в спекулятивних цілях);
3. перспектива;

4. товари, куплені завчасно.

Gg

Gain(s)

1. прибуток, дохід, заробіток; прибутки;
2. зайнята ділянка (позиція); захоплена територія;
3. досягнення.

Gamble – ризикована справа.

Generation

1. покоління;
2. виникнення;
3. стадія.

Gift

1. акт дарування; дар (пожертва, пожертвування);
2. право розподіляти (посади);
3. відказ *відписування* (комусь).

Gist

1. сутність (угоди, договору тощо);
2. основний пункт (обвинувачення);
3. підстава (позову).

Goodwill

1. нематеріальні елементи підприємства (клієнтура, фірма, товарні знаки і т. п.);
2. умовна вартість ділових зв'язків;
3. передача прав на фірму і її ділові зв'язки (при продажу торгового підприємства)

Governance

1. врегулювання; керування; урядування;
2. управління (інститути державної влади); методика управління.

Grace

1. помилування; амністія; дозвіл;
2. пільга.

Grant

1. дар; подарунок;
2. офіційне подання;
3. дотація;
4. передача права на майно (за договором);
5. субвенція;
6. субсидія.

Grantee

1. особа, до якої переходить право власності;
2. особа, яка отримує дотацію, субсидію;
3. особа, якій надається дозвіл;
4. особа, яка приймає дарування;
5. особа, якій надано право;
6. особа, якій що-небудь передається в дар [37, с. 115]

Grantor

1. дарувальник;
2. особа, яка передає або надає право;
3. особа, яка надає дотацію, субсидію;
4. особа, яка дає дозвіл [37, с. 115]

Gratuity

1. грошовий подарунок; допомога;
2. подяка (грошова);
3. (ам.) чайові.

Gravity

1. небезпека (становища тощо); серйозність; складність;
2. урочистість; поважність.

Grievance

1. скарга; претензія;
2. трудовий конфлікт;
3. почуття несправедливості.

Ground

Підстава; привід; передумова; причина.

Guardian

1. охоронець; сторож;
2. опікун, куратор.

Hh

Habitation

1. право проживання;
2. місце проживання; притулок; житло.

Half

Сторона (в договорі);

Hand

1. сторона; бік; позиція; контроль;
2. згода на шлюб;
3. джерело (даних, інформації тощо);
4. вказівник.

Handbill

1. письмове зобов'язання (боргова розписка і т. д.);
2. афіша; оголошення; листівка.

Handling

1. підхід (до вирішення питання);
2. обробка (документів, вантажів); переміщення вантажів; користування (чимось)
3. управління, регулювання;
4. звернення;
5. навантаження; розвантаження.

Handwriting

1. почерк;
2. рукопис;
3. власноручний запис

Harm

1. шкода, збитки;
2. ушкодження; втрата;
3. підривати; уражати.

Head

1. верхівка; керівництво;
2. герб на монеті;
3. провідне становище;
4. параграф (документа).

Hearings

1. протоколи засідань (урядових чи парламентських комісій);
2. слухання; судовий розгляд; допит.

Hearsay

Чутка; балачки.

Hedge

1. хедж (термінова угода, заключена для страхування від можливого падіння цін);
2. перепона; обмеження.

History

Історія, сукупність наявних фактів, досьє; архів.

Holder

1. орендар;
2. власник (утримувач акцій тощо); держатель (цінних паперів);
3. ремітент (отримувач платежу).

Holding(s)

1. володіння, тримання;
2. орендування нерухомості;
3. судові рішення;
4. майно, особливо орендоване нерухоме майно. [37, с. 117]

Homologation – схвалення; санкціонування;

Humbug

1. обдурювання; обман;
2. оковамилювання.

Hunt

1. активний розшук (злочинця, який втік, тощо);
2. переслідування.

Hushing up

Замовчування; засекречування.

Ii

Identity

1. тотожність, ідентичність, справжність;
2. розпізнавання; адекватність (to / with);
3. посвідчення.

Ignorance

1. незнання, непоінформованість; омана;
2. помилка.

Illegality

1. незаконність, протиправність, нелегальність;
2. порушення закону; підпільність.

Imbalance – розбіжність.

Imitation – підроблення; удаваність; фальсифікація; імітація.

Immunity

1. привілей; недоторканність;
2. звільнення (напр. від сплати податків платежу, судового переслідування тощо); непідсудність.

Impairment

1. послаблення; завдання збитків; заподіяння збитків; приниження;
2. зменшення; применшення.

Impingement

Сутичка; замах; зазіхання.

Implication

1. підтекст; прихований сенс;
2. висновок; положення, виведене в порядку логічного міркування;

3. залучення, причетність, співучасть. [37, с. 119]

Imprest – позика, аванс, підзвітна сума.

Inaccuracy – недостовірність, помилка.

Inadequacy – недостатність, невідповідність вимогам;

~ *of data* – недостатня надійність даних.

Inadvertence – неуважність, недбалість, недогляд, прорахунок, помилка.

Inapplicability – непридатність

objection of ~ – заперечення проти невідповідності

Incapability – недієздатність; неправоздатність.

Incident

1. привілеї, пов'язані з посадою; обов'язки, пов'язані з посадою;
2. інцидент; аварія; побічна обставина.

Income

1. дохід, прибуток, зарплата;
2. грошові надходження; виторг від основної діяльності підприємства; виручка;

~ *from property* – прибуток від власності.

Increment

1. прирощення;
2. збільшення; надбавка;
3. партія вантажу; готова до відправлення партія військової техніки (у плануванні військових перевезень);

~ *in profit* – приріст прибутку

~ *of assets* – приріст активів

Incrimination

Обвинувачення у злочині (звич. у тяжкому); звинувачення.

compulsory self-incrimination – обов'язкове свідчення проти самого себе;

right against self-incrimination – право не свідчити проти себе;

self-incrimination – давання невігідних для себе показів.

Incumbrance

Завада; обтяження; перепона; перешкода.

Indebtedness

1. заборгованість, сума боргу;
2. зобов'язання (перед кимсь).

Indemnity

1. гарантія відшкодування шкоди, збитків;
2. відшкодування шкоди, збитків;
3. контрибуція, репарація;
4. звільнення від покарання, погашення відповідальності [37, с. 121]

Inquest

1. висновки слідства; слідство (у випадку раптової смерті);
2. розслідування (через присяжних).

Jj

Judicature

1. відправлення правосуддя; особи судової професії;
2. система судочинства; юрисдикція; судова система; юстиція (система судових установ); судоустрій.

Juration

Присяга; приведення до присяги.

Jury

Присяжні (засідателі); склад присяжних.

Justice

Справедливість; законність; юстиція; правосуддя; суддя; правда.

Justification

1. виправдання (дія); виправдні обставини; правомірність; підтвердження;
2. подання поручителем доказу платоспроможності боржника;
3. вигороджування; мотивація; умотивованість;
4. обґрунтування;
5. правомірність (законність).

K k

Keeper

1. доглядач; охоронець; сторож;
2. власник; утримувач.

Keepership – посада або положення опікуна або охоронця.

Kickback

Виплата співучасникові частини незаконно одержаних грошей; хабар.

Kinship

Кровна спорідненість; рідинний зв'язок.

Knowledge

1. визнання судом доведених фактів;
2. ерудиція; поінформованість.
~ *of rights* – знання прав
~ *of law* – знання права

L l

Labour

1. праця, робота;
2. робочі кадри.
casual ~ - непостійна робота
child ~ - дитяча праця

contract ~ - 1) робота за договором; 2) законтракований робочий

indentured ~ - праця на основі договору учнівства

Laches

Упущення законного строку; прострочення; безпідставне зволікання (з поданням позову).

Lack - відсутність, нестача

~ *of enablement* - (пат.) Недостатність опису винаходу, що перешкоджає використанню об'єкта винаходу

~ *of evidence* - відсутність, недостатність доказів

~ *of evidentiary support* - бездоказовість, непідтверженість доказами, які не

доведеність

~ *of invention* - (пат.) Відсутність винахідницького рівня, очевидність (винаходи)

~ *of jurisdiction* - непідсудність

~ *of legal capacity* – недієздатність. [37, с.134]

Landlord

1. власник нерухомості; домовласник (який здає в найм);
2. землевласник; власник (пансіону, готелю, будинку).

Landman - орендар землі.

Language

1. формулювання;
2. мова;
3. мовлення.

Lapse

1. недолік; упущення;
2. припинення права; недійсність права;
3. збігання строку.

Legislation - законодавство, закон

adjective ~ - процесуальне законодавство

business ~ - законодавство про бізнес

civil ~ - цивільне законодавство

judicial ~ - прецедентне право

labour ~ - трудове законодавство

maritime ~ - морське законодавство

mercantile (merchant) ~ - торгове законодавство

patent ~ - патентне законодавство

procedural (remedial) ~ - процесуальне законодавство [37, с. 140]

Lesion - збиток (заподіяний невиконанням обов'язків).

Letter - 1) лист, послання; 2) наймодавець, орендодавець

~ *of acceptance* - повідомлення про прийняття оферти

~ *of administration* - 1) видаються судом виконувачу духівниці або адміністратору спадщини повноваження на управління спадщиною; 2) офіційний документ, що випускається судом у справах спадщини про призначення управителя майном

~ *of attorney* - довіреність

~ *of deposit* - заставне лист

~ *of guaranty* - гарантійний лист

~ *of identification* - посвідчення особи

~ *of inquiry* - письмовий запит

~ *of introduction* - рекомендаційний лист

~ *of license* - лист-угоду кредитора боржнику з продовженням терміну виплати заборгованості

~ *of procuration* - письмова довіреність

~ *s citatory* - судовий виклик, судова повістка. [37, с. 142]

Liability

1. відповідальність; повинність;

2. борг;

liabilities - боргові зобов'язання.

Limitation

1. обмеження (будь-якого права, повноваження);
2. термін давності, позовна давність;
3. граничний термін.

~ *of actions* – позовна давність

~ *of estate* – встановлення обмежень (в часі або обсязі права) при акті розпорядження майном на користь кого-небудь

~ *of liability acts* – законодавчих актів, що обмежують відповідальність за певні види збитків

time ~ – 1) термін давності, давність; 2) обмеження в часі

line – 1) лінія; 2) область діяльності; 3) максимальні межа;

~ *of argument* – аргументація

~ *of conduct* – лінія поведінки

~ *of duty* – службові обов'язки [37, с. 145]

List

1. опитувальний лист; бюлетень;
2. список, перелік, відомість.

Livery

1. звільнення від опіки;
2. формальна передача власності; документ, що підтверджує право володіння/

Location

1. виявлення перебування; місце проживання;
2. здача в оренду;
3. поселення.

Loyalty

1. дотримання права, законів;
2. вірність; відданість.

M m

Machinery – процедура

Maladministration

Недобросовісне ведення справ; неправильні адміністративні дії.

Malpractice

1. Зловживання довір'ям; незаконні дії;
2. злочинна недбалість лікаря.

Management

1. управління; керівництво;
2. хитрість;
3. користування.

Manager

Директор; розпорядник; уповноважений.

Manual

1. підручник; посібник; інструкція;
2. настанова;
3. керівництво.

Mark

1. штамп; орієнтир;
2. ціль; символ; значок.

certification ~ – засвідчувальний знак (напр., що засвідчує походження товару)

trade ~ – товарний знак

Mean

1. засіб; ресурси;
2. пристрій;
3. спосіб.

~ *of identification* – засоби, методи ідентифікації

~ *of proof* – засоби доказування

amicable ~ – дружні кошти, мирні засоби (вирішення спорів)

dishonest ~ – нечесний шлях, нечесні засоби

illegal ~ – незаконні, протизаконні засоби

lawful ~ – правомірні, законні засоби

pacific ~ – мирні засоби. [37, с. 154]

Meeting

1. мітинг;
2. зустріч; нарада; збори; конференція.

Merit

1. заслуга;
2. якість; позитивна риса; перевага.

Middleman – посередник.

Misstatement

Неправдива заява; неправильне формулювання

Money – гроші, грошова сума

caution ~ – завдаток

cheap ~ – гроші з низькою купівельною силою; невисока вартість позик;

необмежений кредит

hush ~ – гроші за мовчання (свідкові і т. д.)

insurance ~ – страхова сума [37, с. 157]

Moneylender – кредитор.

Mooter – учасник юридичної диспути.

Mortgage

1. застава; позика;
2. іпотека.

Mute

1. підсудний, який не відповідає на запитання суду;
2. мовчання (допитуваного).

Motion – клопотання; проєкт резолюції;

to make a ~ – заявити клопотання

to satisfy a ~ – задовольнити клопотання

written ~ – письмове клопотання

Mutiny

Бунт; повстання; заколот.

Mutuality

Надання допомоги.

Mutuant – позичальник.

N n

Neglect – недбалість, недогляд, не огляд

~ of children – невиконання обов'язків по відношенню до дітей

~ of official duty – недбалі ставлення до службових обов'язків

excusable ~ – вибачливе допущення, вибачливе невиконання

wilful ~ – умисне невиконання, умисне нехтування. [37, с. 160]

Negligence – необережність, халатність, недбалість.

Negotiation

1. подолання (перешкод);
2. ведення переговорів;
3. виплата; продаж;
4. переговори.

Nonfeasance бездіяльність (влади).

Notice

1. повідомлення; сповіщення; попередження;
2. рецензія; замітка; анонс; напис.

Notification

1. церемонія повідомлення кандидатів у президенти про висунення їх кандидатур;
2. повідомлення.

Nullification

1. анулювання; ліквідація; скасування;
2. відмова від угоди; оголошення недійсним;
3. відмова штату визнати дієвість закону, прийнятого конгресом США.

Nuncupation – усний заповіт.

Oo

Oathbreaker – порушник присяги.

Objection – заперечення

~ *in point of law* – заперечення правового характеру

~ *to a juror* – відведення присяжного. [37, с. 162]

Obliquity – відхилення від норми

Occupant

1. окупант; загарбник;
2. тимчасовий власник;
3. орендар.

Occupation

1. професія; спеціальність; вид діяльності;
2. завоювання; оволодіння; перебування на посаді; захоплення (окупація).

Offence

1. образа; кривда; напад;
2. правопорушення; злочин; зазіхання; особливо небезпечний злочин.

Office

1. відомство; міністерство; бюро; відділ;
2. перебування при владі; перебування на посаді;
3. обов'язок; повинність; функція; послуга;
4. особа, яка зловживає службовим становищем.

Omittance

1. невчинення чого-небудь;

2. утримання від вчинення чого-небудь.

Opinion

1. думка; висновок; погляд;
2. переконання; міркування; судження;
3. судове рішення; мотивоване судове рішення; відгук.

fixed ~ – упереджена думка

individual ~ – окрема думка

majority ~ – думка більшості

minority ~ – думка меншості

partial ~ – упереджена думка

Order

1. наказ, розпорядження, розпорядження, вказівка, інструкція;
2. вимога;
3. ордер;
4. замовлення;
5. порядок, регламент;
6. розділ (правил судочинства Верховного суду Англії);
7. доручення брокеру про купівлю / продаж ф'ючерсних контрактів або опціонів; ухвала.

Outsider

1. підприємство, яке не входить до монополістичного об'єднання; сторона, що не належить до даної групи (категорії, установи і т.д.);
2. неспеціаліст.

Ownership

Право власності.

P p

Patatio (лат.) – плата, платіж

Package

1. ящик; посилка; коробка; блок; пакування; тара;

2. угода з декількох питань, яка затверджена на основі взаємних поступок;
3. вантажне місце.

Pact – пакт; договір; угода.

Parol

судова промова; пояснення; заява

parol agreement – усна угода

parol agreement – усна домовленість

parol arrangement – усна домовленість

parol contract – усний договір

parol evidence – усні свідчення

parol evidence – усний доказ

parol statement – усна заява

parol will – усний заповіт

show by parol – наводити усні докази

show by parol – давати усні свідчення

Partiality – упередженість, необ'єктивність

Party

1. партія;
2. сторона (у судовій справі, договорі, шлюбі);
3. бій; зіткнення;
4. сторона (на переговорах); учасник переговорів.

Patron

1. меценат;
2. постійний клієнт; постійний відвідувач;
3. охоронець;
4. почесний комітет.

Patronage

1. заступництво;
2. меценатство (of literature or arts).

Pawn

1. зобов'язання;
2. заставлена річ; застава (рухомого майна).

Pay

1. Оплата;
2. грошове забезпечення;
3. платіж.

Payee

1. одержувач грошей по векселю;
2. одержувач.

Penalty

1. покарання; штраф;
2. неустойка по договору; догана;
3. санкція.

Peril

Небезпека, загроза.

Permission – дозвіл

be granted a permission – отримувати дозвіл

blanket permission – всеохоплюючий дозвіл

by permission – з дозволу (of)

customs's permission – дозвіл митниці

formal permission – офіційний дозвіл

get a permission – отримувати дозвіл

grant a permission – давати дозвіл

obtain a permission – отримувати дозвіл (from)

official permission – офіційний дозвіл

owner's permission – дозвіл власника

permission from court – дозвіл суду

permission of landlord – дозвіл власника приміщення (що здається)

permission of monarch – дозвіл монарха

permission of the next of kin – дозвіл найближчого родича

permission to appeal – дозвіл на апеляцію

permission to sell – дозвіл на продаж

refuse permission – відмовляти у дозволі

revocation of a permission – скасування дозволу

revoke a permission – анулювати дозвіл

withhold a permission – відмовляти в дозволі

Permittee – особа, яка отримала дозвіл

Pernancy – вступ у володіння

Perpetuation

Увіковічення; збереження назавжди.

Person

Фізична особа, юридична особа

abductor of a person – викрадач людини

abstaining person – особа, яка утримується при голосуванні

accused person – підсудний

acquitted person – виправдана особа

apprehended person – затримана особа

armed person – озброєна особа

arrested person – арештована особа

artificial person – юридична особа

authorized person – особа, наділена повноваженнями (уповноважений)

civilian person – цивільна особа

committed person – особа, яка бере взяла на себе зобов'язання

convict a person – засуджувати особу

convicted person – засуджений

corrupt person – корумпована особа

crippled person – особа, яка має фізичну ваду

deceased person's property – власність померлого

detained person – затримана особа

disabled person – недієдатна особа

drugged person – особа, яка перебуває в стані наркотичної інтоксикації

elderly person – літня особа

find a person guilty – визнавати особу винною

fugitive person – втікач

Personation

1. незаконне голосування в кількох виборчих округах;
2. персонація; незаконне видавання себе за когось.

Petition

Петиція; клопотання; апеляція.

Piracy

1. піратство; порушення авторського права; плагіат;
2. контрафакція.

Plaint – позов, скарга

Plaintiff – позивач, скаржник, заявник.

Pleasure – воля, бажання, розсуд

Point

1. зона; точка; координат;
2. аргумент; стадія; критична точка;
3. предмет.

Policy

1. підхід; настанова; основні принципи;
2. політика; політичний курс; методика.

Possession

Майно; володіння;

Predecessor

1. предок;

2. попередник.

Preferment

1. просування по службі; підвищення;
2. подання.

Prejudgement – заздалегідь винесене рішення; упереджена думка.

Prejudice

1. дискримінація; тенденційність;
2. упередження; забобон;
3. шкода.

Principal

1. начальник; головний боржник;
2. учасник дуелі;
3. учасник договору;
4. сума боргу;
5. головний злочинець; головний винуватець.

Privilege

1. привілей; пільга; повноваження;
2. застава;
3. вилучення; імунітет; недоторканість; пріоритет (при встановленні черговості обговорення питань).

Probation

1. іспит; випробування; стажування
2. доказ, доведення;
3. умовне покарання (неповнолітнього злочинця);
4. умовне засудження (пробація; умовне звільнення підсудного на поруки).

Procuracy

1. прокуратура;
2. довіреність, повноваження;
3. ведення справ за дорученням.

Procuration

1. призначення адвоката;
2. доручення; придбання.

Production

1. виробництво; продукція;
2. постановка; подання.

Profit

1. прибуток, дохід, вигода, користь;
2. лихва.

Pronouncement

1. оголошення; офіційна заява;
2. винесення рішення суду; висновок.

Provability – право доведення.

Provableness – доказовість.

Provision

1. постачання; забезпечення;
2. запаси провіанту; резерв (фінансових коштів);
3. вживання заходів;
4. надання; норма; передбачення (в законі, угоді тощо).

Proxy

1. уповноважена особа;
2. довірена особа;
3. посередник.

Q q**Qualification**

1. оцінка; умова надання права; уточнення;
2. кваліфікація; характеристика (діяльності і т. д.)

Question

1. питання; проблема; справа; заперечення; сумнів

2. допит; розслідування;
3. катування.

Quotation

1. цитата; цитування;
2. ціна; вартість; оферта.

R r

Rejection

1. відхилення; відмова;
2. несхвалення; незадоволення позову.

Relation

1. подання заяви в суд;
2. спорідненість; співвідношення; зв'язок.

Relegation

1. вигнання; передача для вирішення (справи, питання);
2. заслання.

Reliability

1. надійність; міцність;
2. безвідмовність у роботі; безпечність роботи (машини).

Renegotiation

1. відновлення переговорів;
2. переукладання;
3. перегляд (умов контракту).

Renunciation

1. відмова; засудження
2. розірвання (угоди); зречення.

Reparation

1. відшкодування збитків;

2. компенсація збитків; виправлення.

Repayment

1. повернення коштів; погашення боргу; виплата;
2. винагорода; повернення; відплата.

Representation

1. подання фактів/відомостей;
2. заява; протест.

Repudiation

1. анулювання; розірвання; скасування; відхилення;
2. анулювання боргів (особл. державних);
3. відмова від сплати боргу чи виконання зобов'язання.

Request

1. прохання; чемна вимога; запит; заявка; попит;
2. апеляція; доручення.

Requisition

1. бланк заявки; постанова про реквізицію;
2. вимога уряду про видачу злочинця; офіційний припис.

Res (лат.) – річ, справа, обставина

~ *accessoria* (лат.) – супутня річ, обставина

~ *caduca* (лат.) – відумерла річ

~ *controversa* (лат.) – суперечні обставини

~ *corporales* (лат.) – матеріальна річ

~ *derelecta* (лат.) – викинуте майно

~ *immobiles* (лат.) – нерухомість

~ *incorporales* (лат.) – речі нематеріальні

~ *integra* (лат.) – питання, нерегульоване ані законом, ані прецедентом

~ *judicata* (лат.) – справа, яка вирішується в судовому порядку

~ *moliles* (лат.) – рухоме майно

~ *nova* (лат.) – нове, ще не вирішене питання

~ *nullius* (лат.) – нічийна річ, нічье майно

~ *privatal* (лат.) – особисте майно

~ *publical* (лат.) – державна власність

~ *questal* (лат.) – обставина, пов'язана з фактом, що становить сутність спірного питання

~ *universitatis* (лат.) – суспільне майно [37, с. 193]

Rescript

1. припис;
2. дублікат, копія.

Restatement – повторне затвердження, заява.

Restoration

1. відновлення (права, правового стану, юридичної сили, законності, порядку тощо);
2. реставрування документа.

Restraint

1. **restraints** наручники
2. позбавлення волі; ув'язнення;
3. перешкода;
4. запобіжний захід.

Restriction

1. обмеження; застереження; завада;
2. домашній арешт.

Retirement

1. відставка; вилучення; вихід на пенсію;
2. відведення (військ);
3. демонтаж;

Return

1. повернення; зворотний шлях; відшкодування; дохід (прибуток); виручка; обіг;
2. офіційний звіт; рапорт; відомість; список;
3. квиток в обидва кінці;

4. результати виборів; звіт про підрахунок голосів; обрання;
5. підпис шерифа на судовому наказі; винесення вердикту (про присяжних);
6. повернений товар (чеки, векселі);
7. зустрічний удар; постріл у відповідь; напад у відповідь;
8. податкова декларація.

Review

1. огляд; перевірка; обстеження;
2. перегляд винесеного вироку; повторне слухання (справи, of a case).

Revocation – скасування, анулювання; відгук (оферти, пропозиції)

Right – право

abdication of right – відмова від права

abrogate a right – скасовувати право

abuse a right – зловжити правом

accord a right – надавати право

acquire a right – набувати право

assert a right – відстоювати право

attest smb's right of ownership – засвідчувати право власності

Rite – церемонія, процедура

oath ~ – церемонія складення присяги

Roll

1. реєстр осіб;
2. перелік;
3. офіційний список адвокатів; каталог; протокол;
4. переворот (боротьба).

Royalty

1. плата за право користування патентом, періодичне ліцензійне відрахування, ліцензійне мито, роялті;
2. авторський гонорар (з кожного проданого примірника);
3. відрахування власнику патенту;

4. орендна плата за користування власністю [37, с. 201]

Rule

1. правило; норма; принцип; звичка; критерій; стандарт;
2. правління; панування; статут (товариства тощо); влада (панування);
3. закономірність; розпорядок; нормативний акт; устав.

S s

Sale

1. продаж; торгівельна угода;
2. угода купівлі-продажу.

Salvo

1. бомбовий залп;
2. застереження.

Sanction

1. передбачена законом міра покарання; санкція; штраф;
2. офіційний дозвіл; наказ.

Sanctity – недоторканність

Security

1. забезпечення; гарантія, застава;
2. порука;
3. поручитель;
4. оборотний документ; цінні папери;
5. зобов'язання, заставне право, внесок;
6. безпека

Seizure

1. захоплення (захват);
2. оволодіння ; конфіскація; вилучення; окупація; анексія;
3. накладання арешту (на майно).

Separation

1. відділення, поділ;
2. розлучення, роздільне проживання подружжя (за згодою або рішенням суду).

Service

1. виконання постанови суду;
2. вручення (судового документа);
3. судове повідомлення;
4. служба, виконання обов'язків;
5. служба, відомство.

Share

1. частка; участь, частка участі;
2. акція;
3. квота; участь.

Shortage – недостача, брак; недолік.

Side

1. сторона, сторона у справі;
2. точка зору; підхід;
3. лінія спорідненості;

Signatory

Держава, яка підписала; сторона, яка підписала (договір).

Signification – офіційне повідомлення.

Sitting

1. судові засідання (of the court);

2. збори.

Solicitation

1. підбурювання; намовляння;
2. ведення справ у суді; захист; запит; апеляція.

Solicitor – соліситор, повірений, правозаступників; адвокат.

Solution

1. вирішення;
2. сплата (боргу);
3. виконання (зобов'язання).

Solvency

платоспроможність;

declaration of solvency – заява про платоспроможність

Speciality

1. договір, документ за печаткою;
2. деталі; подробиці; особливість.

Spoliation

1. грабування майна; псування; заподіяння шкоди;
2. навмисне знищення документа (що є доказом);
3. заподіяння шкоди (особливо непоправної).

Stand

1. (амер.) місце для дачі свідчень у суді;
2. позиція.

State

1. положення, стан;
2. держава

Statement

1. показання; дача свідчень;
2. заяву; твердження; виклад; формулювання;
3. мотивування рішень;
4. звіт; баланс

~ *of claim* – позовна заява

~ *of confession* – довіреність

~ *of defence* – письмове заперечення відповідача за позовом, відгук на позов; виклад обставин справи захистом

~ *of facts* – виклад обставин справи

~ *of the cause of action* – виклад підстав позову

~ *on oath* – заява під присягою

legal ~ – 1) заява в суді; 2) юридичне мотивування рішення

negative ~ – заперечуюча заява

signed ~ – підписана заява

sworn ~ – заява під присягою [37, с. 208]

Status

1. громадянське становище;
2. статус.

majority ~ – повноліття

marriage ~ – стан в шлюбі

minority ~ – неповноліття

property ~ – майновий стан

Statute

Статут, законодавчий акт; регламент; положення закону.

Stipulation

1. обумовлення; умова, застереження;
2. угода, пункт угоди;
3. угода між адвокатами сторін, досягнута до початку слухання справи;
4. порука за явку відповідача до суду [37, с. 210]

Stock

Цінний папір

Stoppage

1. зрив роботи; перебір; припинення; затор
2. припинення (платежів, роботи, судочинства тощо); страйк.

Strife

Ворожнеча, суперечка, незгода.

Suability

1. підсудність;
2. можливість притягти до суду як відповідача; персональна підсудність.

Submission

1. передача на розгляд; угода про передачу спору в арбітраж;
2. уявлення, подача (документа);
3. аргумент, довід, твердження, заява, що подається пояснення;
4. підпорядкування;
5. (пат.) заява про видачу патенту.

Submittal – передача на розгляд; вирішення; на дозвіл.

Subscription

1. пожертва; сума; внесок;
2. підтвердження (скріплене власноручним підписом); вияв згоди (з догматами)
3. додаток; абонемент; підписка.

Substance

1. майно;
2. багатство;
3. реальність; дійсність.

Substitute

1. помічник; заміна;
2. альтернатива.

Succession

1. спадкоємць;
2. розкол (партії, держави);
3. порядок; послідовність.

~ *in title* – правонаступництво

~ *on intestacy* – успадкування при відсутності заповіту, спадкування за законом

hereditary ~ – 1) правонаступництво в силу наслідування; 2) спадкування за законом

intestate ~ – успадкування при відсутності заповіту

irregular ~ – правонаступництво за відсутності спадкоємців

legal ~ – 1) правонаступництво; 2) спадкування за законом

Successor – правонаступник, наступник, спадкоємець

legal ~ – правонаступник

proximate ~ – безпосередній правонаступник; прямий спадкоємець. [37, с. 212]

Sufficiency

Достатність; уміння; обґрунтованість.

~ *in fact* – обґрунтованість з фактичної сторони

~ *in law* – законність, юридична обґрунтованість

~ *of disclosure* – (пат.) достатня ступінь розкриття винаходу

Suggestion

1. припущення;
2. інформація, отримана не під присягою; ймовірна обставина;
3. рада, пропозиція, наведення на думку; рекомендація;
4. заява.

Suit

1. позов, судова справа, судовий процес, судочинство; судова тяжба; вимога;
2. (редк.) свідки позивача в судовому процесі;
3. клопотання; згода.
~ *at common law* – позов, що розглядається за нормами загального права
~ *at law* – судовий процес; правовий спір
~ *for alimony* – позов про стягнення аліментів

~ *for support* – позов про надання матеріальної підтримки; позов про стягнення аліментів

~ *in equity* – позов, що розглядається за нормами права справедливості

~ *in law* – позов, що розглядається за нормами загального або статутного права

~ *in personam* – зобов'язальний позов

~ *in rem* – речовий позов

civil ~ – цивільний позов

divorce ~ – шлюборозлучний процес

equitable ~ – справа, що розглядається по праву справедливості; процес в суді права справедливості

friendly ~ – позов, пред'явлений за угодою сторін, «дружній позов»

interest ~ – спір про право бути адміністратором спадщини

law (legal) ~ – судовий процес

matrimonial ~ – шлюбний процес; шлюборозлучний процес

nullity ~ – справа про визнання нікчемності (документа, угоди і т.п.)

original ~ – первісний позов

paternity ~ – процес про встановлення батьківства

pending ~ – позов на розгляд суду

personal liability ~ – зобов'язальний позов

property ~ – речовий позов

recovery ~ – позов про стягнення

settled ~ – тяжба, по якій винесено рішення суду

to bring a ~ – порушувати судову справу

to lose a ~ – програти судовий процес

to win a ~ – виграти судовий процес [37, с. 213]

Summary

1. висновки, резюме;
2. короткий виклад, компендіум.

Summingup

1. заключна промова судді або адвоката;
2. підбиття підсумку.

Summons

1. виклик; повістка (судова);
2. ультиматум щодо здачі; ультиматум щодо підкорення.

Suppliant – особа, яка подає петицію про право.

Surety

1. гарантія; надання поруки;
2. індонсант;
3. упевненість; надійність.

System

1. система; спосіб; метод; устрій; класифікація;
2. план; розташування;

criminal justice system – система кримінального судочинства

detection system – система виявлення

document retrieval system – система пошуку документів

election system – виборча система

establish a court system – встановлювати судову систему

formal punitive system – офіційна каральна система

foundations of the constitutional system – основи конституційного устрою

land-use system – землеустрій

national tax systems – національна податкова система

reporting system – система збору інформації

state system – державний устрій

supervisory system – система нагляду

system of criminal punishments – система кримінальних покарань

system of pensions – система пенсійного забезпечення

T t

Tail

1. заповідальне майно (майорат);
2. кінцева фаза;
3. тил.

estate in a fee tail – маєток з обмеженим переходом у спадок (з обмеженим успадкуванням);

tenant in tail – власник заповітного майна

Taking

1. арешт майна; конфіскація; накладення арешту на майно;
2. оволодіння; захоплення;
3. виторг; збір; надходження (грошові).

Tax

податок; мито; збір; членський внесок.

accumulated earnings ~ – податок на нерозподілений прибуток

collateral inheritance ~ – податок на побічний спадок

court ~-es – судові витрати

death ~ – податок на спадщину

estate ~ – податок на передачу майна у спадок

gift ~ – податок на дарування

inheritance ~ – податок на спадщину

legacy ~ – податок на успадковану нерухомість

patent ~ – (пат.) патентне мито

personal ~ – податок на рухоме майно [37, с. 217]

Tenancy

1. оренда землі; орендований будинок;
2. строк оренди (договору).

actual tenancy – фактичне володіння (майном, of)

co-tenancy – співоренда

hereditary tenancy – спадкоємне володіння

life tenancy – довічне володіння

residential tenancy agreement – договір найму житлового приміщення

termination of tenancy – припинення володіння (оренди приміщення)

Tenant

1. мешканець; квартирант; орендар;
2. власник нерухомості;
3. тимчасовий власник;
4. клієнт.

~ *at will* – безстроковий орендар

~ *for life* – довічний власник нерухомості

~ *for years* – орендар на правах строкової оренди

~ *from year to year* – власник оренди з пролонгацією з року в рік

~ *in capite* – (*icm.*) головний землевласник

~ *of property* – 1) власник майна; 2) орендар, наймач, наймач майна

~ *to the praecipe* – власник, проти якого порушено речовий позов

agricultural ~ – 1) землевласник; 2) сільськогосподарський орендар

base ~ – 1) особа, яка володіє землею на розсуд лендлорда; 2) кріпосний

власник землі

bond ~ – копігольдери, спадковий або довічний орендар; орендар, який володіє землею на основі існуючого звичаю

council ~ – особа, що орендує житло у муніципалітеті

incoming ~ – орендар, який набирає свої права

joint ~ – співорендарів, співвласник

land ~ – 1) землевласник; 2) орендар

life ~ – 1) довічний орендар; 2) довічний землевласник

prime ~ – основний власник

sole ~ – єдиний власник [37, с. 218]

Tender

1. боргова сума;

2. оферта; пропозиція ціни;
3. автомобіль спеціального призначання; підряд;
4. пропозиція (бланк з пропозицією на постачання певного товару або виконання певних послуг);
5. письмова пропозиція; декларація про пред'явлення товару до здавання; торг.

Tenderer

1. заявник;
2. кредитор.

Tenement

1. нерухомість; права, пов'язані з нерухомістю;
2. володіння;
3. орендоване майно, приміщення, предмет володіння.
frank-tenement – фрігольд

Tenure

1. термін перебування (на посаді);
2. тимчасове володіння;
3. володіння; власність.

Term(s)

1. оренда на термін виконання зобов'язань;
2. призначений день сплати оренда;
3. постанову (договору), умова;
4. судова сесія;
5. зобов'язання; права; умови договору; договір;
6. б) термін.

~ *of appeal* – термін для подачі апеляції

~ *of appointment* – термін перебування на посаді, термін повноважень

~ *of contract* – термін виконання договору

~ *of lease* – термін оренди

~ *of payment* – 1) термін платежу; 2) (pl.) умови платежу

~ *of the court* – термін правомочності суду даного складу

~ *of validity* – термін дії [37, с. 219]

Termination

1. скасування; припинення дії;
2. завершення (виконання процесу, завдання чи операції);
3. відмова від угоди (розірвання).

notice of termination – повідомлення про звільнення

termination of a right – припинення права

termination of agreement – припинення угоди

termination of marriage – припинення шлюбу

termination of tenancy – припинення оренди

termination of war – припинення війни

Testacy – наявність заповіту

Testatum – повторний наказ про виконання судового рішення

Teste – свідок

Theory

1. теорія;
2. метод; спосіб;
3. вчення; тлумачення.

command theory of law – наказова теорія права

theory of state necessity – теорія державної необхідності

Thing

1. річ, предмет;
2. справа, факт, подія, обставина

~ *corporal* – матеріальний предмет

~ *in action* – право вимоги; майно у вимогах; право, що може бути підставою для позову

~ *in corporeal* – нематеріальна річ; майно, що полягає в правах

~ *in possession* – право, безпосередньо уповноважує на володіння річчю; річ у володінні; речове майнове право; абсолютне право

~ *personal* – рухомість (а також права, з нею пов'язані)

~ *s real* – нерухомість (а також права з нею пов'язані)

intangible ~ – нематеріальна річ

real ~ – нерухома річ

specific (specified) ~ – індивідуально певна річ [37, с. 222]

Time

Час; термін; проміжок часу

abridgement of time – скорочення строку

agreed time – узгоджений час

at the time of arrest – під час арешту

extension of time – відстрочка

half-time – неповний робочий час

prescribed time – визначений час (законом тощо)

shift time – змінний час (протягом якого працівник на власний розсуд визначає періоди роботи в межах встановленої норми тривалості робочого часу)

time constraints – терміни

Title

1. право на майно;
2. титул; звання;
3. правооснова;
4. звернення.

Trade

1. професійна діяльність;
2. торгівля;
3. обмін; угода.

Transaction

1. справа; угода; ведення операції;
2. транзакція;

3. урегулювання суперечки шляхом компромісу;
4. укладання (комерційних операцій);
5. торгова угода;
6. обробка запиту.

Transfer

1. поступка (майна тощо); передача; акт перенесення прав; передоручення;
2. зміна права контролю за службовими документами та власності на них;
3. переведення (грошових сум);
4. переведення (на посаду, по службі).

Transgression

1. занопопорушення;
2. провина.

Traverser

Сторона, що висуває заперечення

Treaty

1. міжнародний договір;
2. пакт; угода.

Trespass

1. заподіяння шкоди; позов з заподіяння шкоди;
2. протиправне порушення володіння з заподіянням шкоди; позов з порушення володіння

Trust

1. довірча власність або майно, ввірене піклуванню;
2. розпорядження майном за дорученням;
3. управління майном довірчим власником; опіка.

Tuition

Опіка, піклування

U u

Understanding

1. розуміння; усвідомлення;
2. досягнута угода; домовленість;
3. погодження.

Union

1. об'єднання осіб без прав юридичної особи;
2. професійна спілка;
3. шлюбний союз

Unity – спільне володіння (майном); спільний правовий титул

~ *of application* – (пат.) єдність заявки

~ *of invention* – (пат.) єдність винаходу

~ *of joint property* – неподільність спільної власності

~ *of possession* – 1) спільне володіння; 2) єдність володіння (володіння однією особою двома правами на об'єкт на підставі різних титулів)

~ *of title* – 1) спільний правовий титул; 2) єдність правового титулу [37, с. 230]

Unlaw

1. правопорушення;
2. грошовий штраф.

Use

1. користь, вигода, застосування;
2. право присвоєння плодів речі; право користування доходами від речі;
3. довірча власність

V v

Venture - місце проведення

Vandalize - зневажати

Verification

1. засвідчення, посвідчення;
2. доведення обгрунтованості, правильність (чого-небудь);
3. перевірка; звірка (в бухгалтерському обліку); 4) посвідчення, підтвердження.

Violation - порушення (права, закону, договору)

W w

Wadia – застава рухомого майна, зобов'язання

Wadsetter – іпотекодержатель, кредитор за заставною

Waiver

1. відмова (від права, претензії, позову);
2. документ про відмову;
3. вилучення (з правила, закону).

Withdrawal

1. взяття назад, відкликання, скасування;
2. вихід, догляд, висновок

Y y

Year рік

~ *and a day rule* – правило року і дня

calendar ~ календарний рік

financial ~ фінансовий рік

fiscal ~ фінансовий рік

presidential ~ рік вибору президента [37, с. 254]

Yield - дохід, прибуток

~ *of capital* – дохід від капіталу

~ *curve* – крива доходу

~ *spread* – різниця в доходах за різними документами

current ~ поточний дохід за облігаціями

nominal ~ номінальний відсотковий дохід за облігаціями

run the ~ curve – слідувати за кривою доходу [37, с. 254]

Z z

Zetetic – судовий розгляд

ВИСНОВКИ

У ході роботи над темою «Створення англо-українського словника-довідника для державних службовців та працівників місцевого самоврядування» було обґрунтовано важливість створення спеціалізованих лексикографічних ресурсів для оптимізації діяльності фахівців у сфері державного управління. Урахування сучасних мовних вимог, інтеграційних процесів України до європейського простору та потреб професійного спілкування на міжнародному рівні зумовлює актуальність розробки такого словника.

Встановлено, що термінологічна гармонізація є важливим чинником уніфікації понять і стандартизації мовних засобів у професійній сфері. Створення англо-українського словника-довідника дає змогу впорядкувати ключові терміни, що використовуються в державному управлінні, враховуючи мовну специфіку, наукові й практичні аспекти. Словник спрямований на формування у користувачів професійної культури висловлювання, розширення лексичного запасу, підвищення рівня компетентності в роботі з іноземною мовою та сприяння більшій інтеграції до міжнародної професійної спільноти.

Під час виконання роботи було застосовано комплексний підхід до відбору термінів, який базувався на лексичній інформативності, частотності використання, релевантності до специфіки професійної діяльності та відповідності сучасним вимогам. Словник структуровано за алфавітно-гніздовим принципом, що забезпечує зручність у користуванні. Відбір термінів здійснено на основі провідних лексикографічних джерел, що охоплюють такі сфери, як менеджмент, економіка, право, дипломатія, фінанси та державне управління.

Систематизація наукових знань нерозривно пов'язана з класифікацією понять та створенням нових термінів на основі логічних закономірностей, а

не лише зовнішніх спостережень. У лінгвістиці такі поняття повинні бути науково обґрунтованими та унормованими, що є неможливим без лексикографічного впорядкування. Саме тому термінологічна стандартизація починається з виявлення і впорядкування системи термінів. У всіх мовах поняття утворюють послідовні та логічні системи, що дозволяє через системний аналіз термінів та їхніх дефініцій впорядковувати терміносистеми відповідно до сучасних наукових вимог.

Термінологічні дослідження завжди мають прикладний характер. Завдяки їм формуються мовні та професійні орієнтири, які відображаються у терміносистемах та сприяють розвитку культури професійного висловлювання. Запропонований словник є одним із практичних результатів таких досліджень. Його структура відповідає вимогам зручності та функціональності: терміни подано в алфавітному порядку, а кожне поняття супроводжується чітким визначенням або поясненням.

Словник буде корисним державним службовцям, працівникам місцевого самоврядування, а також усім, хто прагне розширити свої знання у сферах державного управління та суміжних галузях. Основним завданням словника є надання доступного й точного пояснення економічних, дипломатичних, юридичних та управлінських термінів, що сприятиме оптимізації роботи висококваліфікованих фахівців. Його використання дозволить не лише підвищити рівень професійної компетентності, а й спростити процес опанування спеціальності.

Словник обсягом 80 сторінок містить понад 2000 термінів, які охоплюють основні поняття та терміни провідних галузей – маркетингу, менеджменту, економіки, банківської справи, бухгалтерського обліку, аудиту, фінансів, страхування, оподаткування, дипломатії, адвокатури та інших. Такий ресурс сприятиме роз'ясненню ключових понять, пов'язаних із професійною діяльністю державних службовців, і забезпечить їхній ефективний розвиток у сучасному професійному середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондарчук Ю. А., Бороліс І.І , Вишневська М.О. Англо-український словник юридичних термінів : навч. посіб.: Київ : КНУТД, 2021. 256 с.
2. Булик С.З. Основи термінознавства : навчальний посібник. Львів : НУ «Львівська політехніка», 2013. 160 с.
3. Васенко Л.А. Прикладне термінознавство. Ч. 1. : монографія. Харків : НТУ «ХП», 2003. 144 с.
4. Вискушенко С.А. До проблеми розробки двомовного термінологічного тематичного словника англійської фахової мови тваринництва. Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство : зб. наук. праць. Луцьк : Волинський національний ун-т ім. Лесі Українки, 2011. № 3. Ч. 2. С. 194–197.
5. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія : навч. посіб. для студ. філол. спец. вищ. закл. освіти. Київ : Вища шк., 1999. 206 с.
6. Дубічинський В. В. Українська лексикографія: Історія, сучасність та комп'ютерні технології: Навч. посібник. Харків., 2004. 164 с.
7. Дудок Р. І. Термін та його структурно-семантичний потенціал. Вісник СумДУ. 2006. № 3 (87). С. 119–123.
8. Єрмоленко С. С. Із проблем дослідження дейктичної полісемії. Studialinguistica. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2016. Вип. 9. С. 142–149.
9. Жайворонок В. Термінологія в загальномовному словнику. Українська термінологія і сучасність. Київ, 1998. С. 210–212.
10. Іванова О. Термінологічні словники: класифікаційні ознаки. Українська мова : наук.-теорет. журнал. Київ., 2006. № 4. С. 84–94.
11. Качура О. В., Пастернак-Таранушенко Г. А. Тлумачний англоукраїнський словник зовнішньоекономічних термінів. Київ: Інститут державного управління і самоврядування при Кабінеті Міністрів України, 1993. 155 с.

12. Комова М. В. Документознавство. Львів, Тріада плюс, 2007. 294 с.
13. Комова М. В. Українська термінографія (1948–2002): Бібліограф, покажчик. Львів. 2003. 112 с
14. Куньч З.Й. Теорія терміна: конкретизація лексико-семантичних традицій: монографія. Львів : Галицька Видавнича Спілка, 2018. 189 с.
15. Мельничук О. С. Мова як суспільне явище і як предмет сучасного мовознавства. Мовознавство. 1997. № 2–3. С. 3–19.
16. Михайлова О.Г. Українська наукова термінологія : підручник. Харків : НТУ ХПІ, 2002. 119 с.
17. Михайлова Т. Номени у науково-технічній сфері. Українська термінологія і сучасність. Київ, 2007. Вип. VII. С. 82–86.
18. Ожимова С. М. Перший тлумачний словник у малюнках 4–6 років. Харків : Ранок, 2014. 64 с.
19. Петрова Т. Розвиток теорії терміна в українській та зарубіжних термінологічних школах. Acta Universitatis Wratislaviensis. № 3985. Wroclaw, 2020. P. 91-101.
20. Пчелінцева О.Е. Лексичні основи міжнародної термінології : навчальний посібник. Черкаси : ЧДТУ, 2003. 104 с
21. Радзієвська С. Принцип укладання англо-українського словника-довідника з нанонауки. Термінологічний вісник : зб. наук. праць. Київ: Інститут української мови НАНУ, 2013. Вип. 2 (1). С. 171–179
22. Селіверстова К.Т. Підготовка галузевих словників: здобутки і особливості методики укладання перекладного словника. Архіви України : наук.-практ. журнал. 2013. № 5. С. 25–62. URS: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ay_2013_5_4.pdf.
23. Симоненко Л. Тлумачно-перекладна термінографія. Українська лексикографія в загальнослов'янському контексті: теорія, практика, типологія : зб. наук. праць. Київ: Ін-т української мови НАН України, 2011. С. 308–313.
24. Словник основних термінів і понять з дисципліни «Менеджмент і адміністрування (теорія організації)» для студентів спеціальності 073

- Менеджмент ступеня вищої освіти «бакалавр» [Текст]. Херсон: вид-во ФОР Вишемирський В. С, 2019. 31 с
25. Термінологія. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять. Київ: Держстандарт України, 2000. 32 с.
26. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу. Вінниця: Нова книга, 2013. 376 с.
27. Черноватий Л. М. Переклад англомовної громадсько-політичної літератури. Система державного управління США. Вінниця: Нова книга, 2006. 400 с.
28. Шуневич Б.І. Сучасні способи відбору термінів та укладання перекладних словників нових терміносистем. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка : зб. наук. праць. Житомир : Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2008. Вип. 38. С. 90–93.
29. Atkins S., Rundell M. The Oxford Guide to Practical Lexicography / B. T. Sue Atkins, Michael Rundell.
30. Chambers Young Set Dictionary. Two // A. L. Brown, Downing J., Sceats J. New Delhi : Allied Publishers, 2005. 182 p.
31. COBUILD Student's English Dictionary. Harper Collins Publishers 1990.
32. Goldsmith E. Oxford first dictionary / Evelin Goldsmith. New York : Oxford University Press, 2002. 128 p.
33. Markman E. M. Categorization and Naming in Children: Problems of Induction. London: MIT Press, 1991. 250 p.
34. Nesterenko N., Lysenko K. A course in interpreting and translation. Vynnytsia: Nova Knyha, 2006. 248 p.
35. New York : Oxford University Press Inc., 2008. 540 p.

СЛОВНИКИ

36. Термінологічний словник-довідник
https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/books/3_slovnyk.pdf
37. Електронний ресурс: er.knutd.edu.ua

38.Електронний ресурс: dspace.kntu.kr.ua

39.Karaban V. I., Law dictionary, Vinnytsia, 2004, 1085 p.